

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης
Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Σχολή Μουσικής και
Οπτικοακουστικών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών
Επιστημών και Τεχνών
Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

11ο ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας

«Νεωτερισμός και Παράδοση»
(με αφορμή τα 70 χρόνια από το θάνατο του Νίκου Σκαλκώτα)

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κεντρικό κτήριο (Προπύλαια)
21-23 Νοεμβρίου 2019

Πρόγραμμα συνεδρίου

Πέμπτη, 21 Νοεμβρίου 2019

10.30-11.00: Έναρξη του συνεδρίου, χαιρετισμοί (Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»)

Παράλληλες συνεδρίες

Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»

11.00-12.15: 1η συνεδρία

Προεδρεύων: Αχιλλέας Χαλδαιάκης

Απόστολος Παληός: «Επιδράσεις και αλληλεπιδράσεις σε τέσσερις εμβληματικούς συνθέτες του 19ου και 20ού αιώνα με αφορμή το τελευταίο από τα *Καπρίτσια* του Paganini»

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: «Μουσική και χειρονομία στο βωβό κινηματογράφο»

Τάσος Κολυδάς & Νίκος Πουλάκης: «Από το μουσικό χειρόγραφο στην ψηφιακή παρτιτούρα: διερεύνηση του τρόπου αποτύπωσης των μουσικών έργων σε μουσική σημειογραφία από έλληνες συνθέτες»

12.15-12.45: Διάλειμμα για καφέ

12.45-14.00: 2η συνεδρία

Προεδρεύων: Μάρκος Τσέτσος

Σωκράτης Γεωργιάδης: «Το αντιστικτικό ζεύγος ως πυρήνας της συνθετικής δημιουργίας: Όψεις μίας κρυφής ταυτολογίας»

Σόλων Ραπτάκης: «*A mazurka's progress*: η περίπτωση του χορευτικού δεύτερου μέρους στις δύο σονάτες για πιάνο του Μίλι Μπαλάκιρεβ»

Ιωάννης Φούλιας: «Όψεις παράδοσης και νεωτερισμού στα *Τρία σονέττα του Πετράρχη* του Franz Liszt»

Αμφιθέατρο «Α. Αργυριάδης»

11.00-12.15: 3η συνεδρία

Προεδρεύουσα: Irmgard Lerch-Καλαβρυτινού

Άννα Χατζηαθανασίου: «Βαυαρικές επιρροές στην μουσική ζωή της Αθήνας τον 19ο αιώνα»

Θεοδώρα Ιορδανίδου: «Το φλάουτο στο Ωδείο Αθηνών μέχρι το 1940»

Ευαγγελία Α. Χαλδαιάκη: «Σίμων Καράς αυτοβιογραφούμενος: Τέσσερις ανέκδοτες επιστολές του προς την Εύα Πάλμερ-Σικελιανού»

12.15-12.45: Διάλειμμα για καφέ

12.45-14.00: 4η συνεδρία

Προεδρεύων: Νίκος Μαλιάρης

Λαμπρογιάννης Πεφάνης & Στέφανος Φευγαλάς: «Ζητήματα εναρμόνισης της δημοτικής μουσικής. Η περίπτωση του Διονύσιου Λαυράγκα μέσα από τη συλλογή κυπριακών τραγουδιών και σκοπών του Χρίστου Αποστολίδη»

Αγγελική Σκανδάλη: «Η σμυρναϊκή οπερέτα των Σύλβιου & Καρακάση στην Αθήνα – Η Τζαζ-μπαντ του 1928»

Νικόλαος Αθ. Μάμαλης: «Η μουσική συνεισφορά του Μανώλη Σκουλούδη στις θεατρικές παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου (1933-1935)»

Παρασκευή, 22 Νοεμβρίου 2019

Παράλληλες συνεδρίες

Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»

9.45-11.00: 5η συνεδρία

Προεδρεύων: Μηνάς Ι. Αλεξιάδης

Εύη Νίκα-Σαμψών: «Νεωτεριστικές όψεις και αντιπαραθέσεις στη λιμπρετολογία και μουσική δραματουργία του 18ου αιώνα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις»

Βασιλική Κωνσταντίνου: «Ο μύθος της Αριάδνης στις όπερες του J. G. Conradi και του J. S. Kusser. Προσεγγίζοντας τους πρώιμους νεωτερισμούς της γερμανικής όπερας»

Μαριάννα Σιδερή: «Carlo Goldoni vs Carlo Gozzi: Ανάμεσα σε ένα παραδοσιακό πρότυπο και τη σκηνή του μέλλοντος»

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-12.45: 6η συνεδρία

Προεδρεύουσα: Εύη Νίκα-Σαμψών

Αναστασία Σιώψη: «Εικόνες πολέμου στην όπερα»

Δήμητρα Χόνδρου: «Νεωτερισμός και παράδοση: ο *Macbeth* των Verdi και Bloch»

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: «Όπερα και μουσικό θέατρο στον μεσοπόλεμο και εντεύθεν: αλληλεπιδράσεις, ορολογία και προβληματισμοί»

12.45-13.15: Διάλειμμα για καφέ

13.15-14.30: 7η συνεδρία

Προεδρεύουσα: Αναστασία Σιώψη

Αποστολία Κουκούλη: «Ο διάλογος μεταξύ μη-δυτικών μουσικών παραδόσεων και δυτικής νεωτερικότητας ως μέσο διαπραγμάτευσης ταυτοτήτων στην όπερα του B. Britten, *Death in Venice* (1973): Μια αναλυτική προσέγγιση»

Μαρία Μελοπομένη Χρύση: «Χορός και Χρόνος: Ο ρόλος του Χορού στην όπερα *Οιδίπους επί Κολωνών* του Θόδωρου Αντωνίου»

Σταματία Γεροθανάση: «Προσαρμογή του αρχαίου μύθου στη μουσική δραματουργία του 21ου αιώνα. Aribert Reimann, *Medea*»

Αμφιθέατρο «Α. Αργυριάδης»

9.45-11.00: 8η συνεδρία

Προεδρεύων: Τάσος Χαψούλας

Σπήλιος Κούνας: «Επανεξετάζοντας τα γραμμικά εξελικτικά σχήματα στις λαϊκές μουσικές παραδόσεις – η παράμετρος της αρμονίας»

Νίκος Ορδουλίδης: «Ο Γιώργος Νταλάρας και η ανασυγκρότηση του ρεμπέτικου»

Όλγα Κακοσίμου: «Τραγουδώντας φάντο στη σύγχρονη Λισαβόνα: ζητήματα παράδοσης κι εμπορικότητας»

11.00-11.30: Διάλειμμα για καφέ

11.30-12.45: 9η συνεδρία

Προεδρεύων: Ιωάννης Φούλιας

Θανάσης Τρικούπης: «Αιμίλιος Ριάδης (1880-1935): *Trois Chansons Macédoniennes*. Μελέτη περί των μορφοποιητικών διλημάτων του συνθέτη»

Ξένια Κωνσταντινίδου: «Μια περιοδική – και μη – καταλογογράφηση της εργογραφίας του Γεώργιου Πονηρίδη και η κριτική έκδοση της *Αττικής Σουίτας αρ. 3* (1937) για πιάνο»

Ιωάννης Ανδρόνογλου: «Η ελληνική παραδοσιακή μουσική ως πηγή έμπνευσης στη σύνθεση έργων για κιθάρα: από τα συνθετικά πρότυπα της Εθνικής Σχολής Μουσικής σε μια μεταμοντέρνα προσέγγιση»

12.45-13.15: Διάλειμμα για καφέ

13.15-14.15: 10η συνεδρία

Προεδρεύουσα: Αναστασία Γεωργάκη

Μαρία-Δήμητρα Μπαβελή: «Στοιχεία νευματικής γραφής στο σύστημα γραφικής σημειογραφίας του Ανέστη Λογοθέτη»

Μαρία Ντούρου: «Γ. Α. Παπαϊωάννου: *Μετεώριση*, φαντασία για βιολοντσέλο και ορχήστρα (AKI-Nτ 219) in memoriam Νίκου Σκαλκώτα»

Σάββατο, 23 Νοεμβρίου 2019

Παράλληλες συνεδρίες

Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»

9.30-10.45: 11η συνεδρία

Προεδρεύων: Γιώργος Σακαλλιέρος

Πάνος Βλαγκόπουλος: «Το χρέος τους: Έλληνες συνθέτες και Schoenberg»

Βασιλική Κουτσομπίνα: «Νίκος Σκαλκώτας: ένας αναζητητής του μοντερνισμού»

Γιώργος Ζερβός: «Μορφές νεωτερισμού και παράδοση: η μουσική ιδιοσυγκρασία του Νίκου Σκαλκώτα μέσα από τα κείμενά του»

10.45-11.15: Διάλειμμα για καφέ

11.15-12.30: 12η συνεδρία

Προεδρεύων: Γιώργος Ζερβός

Γιώργος Κοκκώνης: «Ο Σκαλκώτας στο εργαστήρι της Μέλπωσ Μερλιέ»

Γιώργος Σακαλλιέρος: «Τα 16 Τραγούδια για μεσόφωνο και πιάνο (1941) του Νίκου Σκαλκώτα: ένας καλειδοσκοπικός φωνητικός κύκλος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του»

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: «Η λίστα με τις 48 δωδεκάφθογγες σειρές που περιλαμβάνονται στο Αρχείο Σκαλκώτα και τα έργα του 1949»

12.30-13.00: Διάλειμμα για καφέ

Αμφιθέατρο «Α. Αργυριάδης»

9.30-10.45: 13η συνεδρία

Προεδρεύων: Πύρρος Μπαμίχας

Nina-Maria Wanek: «Για μια νέα αξιολόγηση της λεγόμενης “Missa Graeca”»

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: «Μελοποιητικός Νεωτερισμός και επιβίωση της Παράδοσης στο Δοξαστάριο του Ιακώβου Πρωτοψάλτου: Το Δοξαστικό των Αποστίχων της Πεντηκοστής «Γλώσσαι ποτέ συνεχήθησαν» σε ήχο πλ. δ΄»

Νίκος Ανδρικός: «Σύγχρονη τροπική σύνθεση – Διασπώντας το στερεοτυπικό δίπολο νεωτερισμός-παράδοση»

10.45-11.15: Διάλειμμα για καφέ

11.15-12.30: 14η συνεδρία

Προεδρεύων: Ιάκωβος Σταϊνχάουερ

Raphael Staubli: «Νεωτερισμός και Παράδοση στη μουσική του Anton Webern»

Αποστολία Νικούλη & Κωνσταντίνος Χάρδας: «Ανασκευάζοντας την παράδοση: Η πολυεπίπεδη λειτουργία της συμμετρίας στη *Συμφωνία σε Ντο* του Ίγκορ Στραβίνσκυ»

Μαριάνθη Φωτοπούλου & Κωνσταντίνος Χάρδας: «“Σαν φωτιές χτυπώντας στου μέλλοντος τα μάτια”»: Μια “επαναστατική” ανάγνωση της τονικότητας από τον Ντμίτρι Ντμίτριεβιτς Σοστακόβιτς στη *Συμφωνία αρ. 3*, «*Την Πρώτη Μαΐου*», σε Μι-ύφεση-μείζονα, op. 20 (1929)»

12.30-13.00: Διάλειμμα για καφέ

13.00-15.00: Γενική Συνέλευση της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας

(Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Απόστολος Παλιός: «Επιδράσεις και αλληλεπιδράσεις σε τέσσερις εμβληματικούς συνθέτες του 19ου και 20ού αιώνα με αφορμή το τελευταίο από τα Καπρίτσια του Paganini»

Το τελευταίο και πλέον δημοφιλές Καπρίτσιο αρ. 24 για βιολί του βιρτουόζου του οργάνου N. Paganini αποτέλεσε διαχρονικά πηγή έμπνευσης και συνθετικής κατάθεσης για πλήθος δημιουργών. Στην παρούσα ανακοίνωση θα μας απασχολήσουν οι τέσσερις αξιολογότερες συνθέσεις για πιάνο από ισάριθμους σημαντικούς συνθέτες του 19ου και του 20ού αιώνα, των οποίων το θεματικό υλικό ανάγεται στο διάσημο εναρκτήριο πεντάφθογγο μοτίβο σε διάστημα καθαρής 5ης: α) Η καταληκτική 6η σπουδή από τις *Grandes études de Paganini*, S. 141, του Fr. Liszt, που περιλαμβάνει το θέμα συνοδευόμενο από 11 τεχνικά απαιτητικότερες παραλλαγές. β) Οι *Παραλλαγές πάνω σε ένα θέμα του Paganini*, op. 35, του J. Brahms, δύο τεύχη 14 παραλλαγών το κάθε ένα που έχουν το χαρακτήρα σπουδών. γ) Η *Ραψωδία πάνω σε ένα θέμα του Paganini* για πιάνο και ορχήστρα, op. 43, του Σ. Ραχμάνινοβ, αποτελούμενη από μια σειρά 24 παραλλαγών του αρχικού θέματος. δ) Οι *Παραλλαγές πάνω σε ένα θέμα του Paganini* για δύο πιάνο του W. Lutoslawski, μεταγγραμμένες από τον ίδιο μεταγενέστερα για πιάνο και ορχήστρα. Η ανακοίνωση μελετά τις επιδράσεις του έργου του Paganini στις προαναφερθείσες συνθέσεις καθώς και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των τεσσάρων συνθετών στη δομή των συνθέσεων, στο χειρισμό και στην επεξεργασία του μοτιβικού υλικού αλλά και στην επιλογή των τεχνικών μέσων στην πιανιστική γραφή.

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: «Μουσική και χειρονομία στο βωβό κινηματογράφο»

«Η χαρακτηριστική στιγμή της ενότητας μουσικής και κινηματογράφου έγκειται στη χειρονομία, δεν αναφέρεται στην κίνηση ή στον “ρυθμό” της ίδιας της ταινίας, αλλά στις κινηματογραφικές κινήσεις και τον αναστοχασμό τους στη μορφή της ίδιας της ταινίας. Ωστόσο, σκοπός της μουσικής δεν είναι να εκφράσει αυτές τις κινήσεις, [...] αλλά να τις παρακινήσει, ή ακριβέστερα, να τις δικαιολογήσει». Με βάση αυτή την παράγραφο του Theodor W. Adorno, η παρούσα εισήγηση θέλει να αποσαφηνίσει μερικές από τις βασικές αρχές της σχέσης κινηματογραφικής εικόνας και μουσικής στο βωβό κινηματογράφο. Ο όρος της κινηματογραφικής χειρονομίας μάς βοηθά εδώ να εξετάσουμε τις προϋποθέσεις της αισθητικής δομής συγκεκριμένων φαινομένων στην οπτικοακουστική σύνθεση. Η χειρονομία στον κινηματογράφο αποτελεί μια γλώσσα με μια ιδιότυπη σημασιολογική λειτουργία, ανάλογη με αυτή της μουσικής, εκφράζοντας νόημα και σημασία, χωρίς ωστόσο να γίνεται τόσο συγκεκριμένη και σαφής όσο οι διάλογοι. Ειδικά στο βωβό κινηματογράφο, ο οποίος δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις χειρονομίες, αντισταθμίζοντας έτσι, κατά κάποιο τρόπο, την απώλεια του φυσικού ήχου, γίνεται έκδηλη μια βαθύτερη διάσταση στη σχέση εικόνας και μουσικής.

Τάσος Κολυδάς & Νίκος Πουλάκης: «Από το μουσικό χειρόγραφο στην ψηφιακή παρτιτούρα: διερεύνηση του τρόπου αποτύπωσης των μουσικών έργων σε μουσική σημειογραφία από έλληνες συνθέτες»

Η παρτιτούρα ξεχωρίζει μεταξύ των γραπτών πηγών για τη συμβολή της στην καταγραφή και μελέτη της μουσικής κληρονομιάς. Ωστόσο, έως τώρα δεν υφίστανται επαρκή δεδομένα για το ποσοστό και τον τρόπο αξιοποίησης της ψηφιακής παρτιτούρας, ιδιαίτερα στο χώρο της ελληνικής έντεχνης μουσικής. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο αποτυπώνουν τις συνθέσεις τους οι έλληνες συνθέτες σήμερα. Πιο συγκεκριμένα, σε ποιο ποσοστό χρησιμοποιούν το μουσικό χειρόγραφο ως μέσο αποτύπωσης μιας σύνθεσης έναντι της ψηφιακής παρτιτούρας και ποια βήματα ακολουθούν από την σύλληψη της αρχικής ιδέας μέχρι την παραγωγή του τελικού “αυτόγραφου”. Η ερευνητική μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί είναι μεικτή, με τη συλλογή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων. Σε ό,τι αφορά στην ποσοτική διάσταση της έρευνας, θα χρησιμοποιηθεί το ερωτηματολόγιο ως εργαλείο μέτρησης και συλλογής των δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο θα αποτελείται – κυρίως – από ερωτήματα κλειστού τύπου με απαντήσεις τύπου Likert. Ο πληθυσμός στον οποίο απευθύνεται το ερωτηματολόγιο είναι τα μέλη της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, του πλέον αντιπροσωπευτικού φορέα των ελλήνων συνθετών. Σε ό,τι αφορά στην ποιοτική διάσταση της έρευνας, θα πραγματοποιηθούν στοχευμένες ημι-δομημένες συνεντεύξεις με έλληνες συνθέτες και στελέχη εκδοτικών οίκων. Οι εν λόγω, σε βάθος συνεντεύξεις θα αφορούν τόσο σε βασικά / γενικά θέματα της έρευνας όσο και σε πιθανά ευρήματα που θα έχουν προκύψει από την ανάλυση των ερωτηματολογίων. Μεταξύ των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων της έρευνας

περιλαμβάνεται η σκιαγράφηση του τοπίου σχετικά με το ποσοστό χρήσης της ψηφιακής παρτιτούρας από έλληνες συνθέτες και της διαδικασίας που ακολουθείται κατά την αποτύπωση μιας σύνθεσης σε μουσική σημειογραφία. Τα δεδομένα που θα προκύψουν αναμένεται να συμβάλουν στην επικαιροποίηση των ερευνητικών εργαλείων στο χώρο της ιστορικής και συστηματικής μουσικολογίας και στην αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών στο αντικείμενο της σύνθεσης.

Σωκράτης Γεωργιάδης: «Το αντιστικτικό ζεύγος ως πυρήνας της συνθετικής δημιουργίας: Όψεις μίας κρυφής ταυτολογίας»

Κατά το μεγαλύτερο μέρος του 20ού αιώνα, δύο διαφορετικές σχολές σκέψης αντιπαράτιθενται σε σχέση με την αναγνώριση της ύπαρξης του αντιστικτικού ζεύγους (contrapuntal duet). Ακροβατώντας ανάμεσα στην διαδοχική και την ταυτόχρονη σύλληψη των φωνών, η έννοια του αντιστικτικού ζεύγους αναδεικνύεται τόσο ως εργαλείο ανάλυσης της πολυφωνικής μουσικής σκέψης όσο και ως κατασκευαστικός πυρήνας της συνθετικής διεργασίας κατά την περίοδο της αναγεννησιακής πολυφωνίας. Ακολουθώντας τις πιο πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της μουσικολογικής έρευνας, θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε την ιστορία, τις δυνατότητες αλλά και τα όρια εφαρμογής του αντιστικτικού ζεύγους. Ως συνέχεια αυτής της αναγκαστικά συνοπτικής παράθεσης θα επιχειρήσουμε να φωτίσουμε τις συνέπειες που η αποδοχή και υιοθέτηση της εν λόγω προσέγγισης ενέχει για τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε και προσεγγίζουμε τη μουσική πράξη, τόσο στην αναγεννησιακή πολυφωνία όσο και σε ένα ευρύτερο φάσμα πολυφωνικών μουσικών παραδόσεων.

Σόλων Ραπτάκης: «A mazurka's progress: η περίπτωση του χορευτικού δεύτερου μέρους στις δύο σονάτες για πιάνο του Μίλι Μπαλάκιρεβ»

Μολονότι η *Πρώτη σονάτα για πιάνο*, op. 5, του Μίλι Μπαλάκιρεβ, η οποία γράφτηκε κατά την περίοδο 1855-1856, εκδόθηκε μετά θάνατον, μόλις το 1949, συνεισέφερε εν τω μεταξύ σημαντικά στην δημιουργία άλλων έργων του συνθέτη που ακολούθησαν την ολοκλήρωσή της. Ένα από αυτά είναι και η *Δεύτερη σονάτα για πιάνο* (1900-1905), η οποία μοιράζεται με την πρώτη, πέραν της τονικότητας της Σι-ύφεση-μείζονος, και το δεύτερο μέρος, το οποίο από υφολογικής πλευράς αποτελεί μία μαζούρκα και από μορφολογική έποψη μία παρατακτική μορφή μενουέτου με trio. Η παρούσα διερεύνηση επικεντρώνεται στις τροποποιήσεις που ο συνθέτης επέφερε στο εν λόγω μέρος, προκειμένου να το ενσωματώσει στη *Δεύτερη σονάτα* του. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη δομική αλλά και στην αρμονική παράμετρο, ούτως ώστε να αναδειχθεί η εξέλιξη μιας σχετικά απλής και πρωτίστως λαϊκότεροπης μαζούρκας με έντονες αντιθέσεις, σε ένα πολύ πιο εκτεταμένο, “επεξεργασμένο” και αντιπροσωπευτικό της ωριμότητας του συνθέτη χορευτικό κομμάτι για πιάνο.

Ιωάννης Φούλιας: «Όψεις παράδοσης και νεωτερισμού στα Τρία σονέττα του Πετράρχη του Franz Liszt»

Η ενασχόληση του Liszt με την μελοποίηση τριών επιλεγμένων σονέττων από την περίφημη λυρική ποιητική συλλογή *Canzoniere* του Πετράρχη (“Σονέττο 47: Benedetto sia 'l giorno”, “Σονέττο 104: Pace non trovo”, “Σονέττο 123: I' vidi in terra angelici costumi”) εκτείνεται σε μεγάλο χρονικό διάστημα, πέραν των δύο δεκαετιών, και είναι αποκαλυπτική της διαρκούς και αλματώδους εξέλιξης του συνθετικού του ύφους. Κάθε “σονέττο” παραδίδεται τελικά σε δύο διαφορετικές φωνητικές εκδοχές (από τις δεκαετίες του 1840 και του 1860) αλλά και, ενδιάμεσα, σε δύο ακόμη πιανιστικές διασκευές (των δεκαετιών του 1840 και του 1850), η αντιπαραβολή των οποίων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και έχει ήδη επιχειρηθεί – σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό – κάμποσες φορές στο παρελθόν. Στην παρούσα ανακοίνωση, το αναλυτικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε ζητήματα αρμονίας και δομής, τα οποία αναδεικνύουν συγχρόνως την αφομοίωση της μουσικής παράδοσης της εποχής του συνθέτη καθώς και την μοναδική του τάση προς τον μουσικό νεωτερισμό κατά τρόπον πολυδιάστατο αλλά και εξελισσόμενο προς διαφορετικές κατευθύνσεις κάθε φορά, σε συνάρτηση με τις έντονα διαφοροποιούμενες σε κάθε περίοδο της δημιουργίας του καλλιτεχνικές επιδιώξεις και αισθητικές βλέψεις.

Άννα Χατζηαθανασίου: «Βαυαρικές επιρροές στην μουσική ζωή της Αθήνας τον 19ο αιώνα»

Το 1833 ο βασιλιάς Όθωνας έφτασε στην Ελλάδα συνοδευόμενος από δύο βαυαρικά στρατιωτικά τάγματα και στρατιωτική μπάντα. Οι βαυαροί στρατιωτικοί μουσικοί ενώθηκαν με την υπάρχουσα ελληνική μπάντα που υπήρχε στο Ναύπλιο ήδη από το 1824. Τον Δεκέμβριο του 1834, με τη μεταφορά

της πρωτεύουσας στην Αθήνα, ακολούθησε και η στρατιωτική μπάντα, η οποία εμπλουτιζόταν συνεχώς με βαυαρούς εθελοντές που ζητούσαν τη μετάταξή τους στο σώμα της μουσικής. Με την παρουσία βαυαρών αρχιμουσικών στη διεύθυνση της μπάντας μέχρι και το τέλος του δεκάτου ενάτου αιώνα, αλλά και την ουσιαστική υποστήριξη της βαυαρικής στρατιωτικής μπάντας από το 1842 έως και την περίοδο του Γεωργίου του Α', αποδεικνύεται ότι η ελληνική μπάντα οργανώθηκε κατά τα γερμανικά πρότυπα, όσον αφορά το ρεπερτόριο, τη δομή και τη σύστασή της. Αυτό το γεγονός συνετέλεσε στη δημιουργία ενός μουσικού ηχοτοπίου με ως επί το πλείστον «ξένες» επιρροές. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται τα πρώτα συμπεράσματα από την έρευνα των πρωτογενών πηγών και την αλληλογραφία της μπάντας, ενώ παρουσιάζεται η δράση των σημαντικότερων βαυαρών μουσικών της τόσο στην στρατιωτική μπάντα όσο και σε άλλους φορείς.

Θεοδώρα Ιορδανίδου: «Το φλάουτο στο Ωδείο Αθηνών μέχρι το 1940»

Αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης είναι η διδασκαλία του φλάουτου στο Ωδείο Αθηνών και η παρουσίαση σημειωμάτων φλαουτιστών, διδασκόντων και μαθητών του ωδείου, από την ίδρυσή του, το 1871, μέχρι το 1940. Παράλληλα, επιδιώκεται η ανάδειξη των συνθηκών υπό τις οποίες η διδασκαλία του οργάνου εισήχθη και εδραιώθηκε στο Ωδείο Αθηνών, καθώς και της δράσης των πρώτων φλαουτιστών στην Αθήνα μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους. Από τα πλέον δημοφιλή πνευστά όργανα στο αθηναϊκό μουσικό γίγνεσθαι, το φλάουτο είχε μεγάλη απήχηση στους μαθητές του Ωδείου Αθηνών και διδάχθηκε από το πρώτο έτος της λειτουργίας του. Οι απόφοιτοι των τάξεων επάνδρωσαν τις ελληνικές συμφωνικές ορχήστρες και μπάντες, ενώ άλλοι δίδαξαν φλάουτο στα ελληνικά ωδεία. Εξαιρετική περίπτωση αποφοίτου αποτέλεσε ο Ευρυσθένης Γκίζας, που διέγραψε λαμπρή πορεία ως σολίστ φλάουτου στην Ευρώπη και υπήρξε πρώτο φλάουτο στη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βιέννης στο τέλος του 19ου αιώνα. Στο πολύ πλούσιο αρχείο του Ωδείου Αθηνών, η γράφουσα, κατόπιν εκτεταμένης επιτόπιας έρευνας, συνέλεξε και ταξινομήσε πλήθος πληροφοριών σχετικά με τους διδάσκοντες και τους μαθητές, την ύλη και το ρεπερτόριο της κάθε τάξης του φλάουτου, καθώς επίσης τα προγράμματα των συναυλιών και των εξετάσεων αλλά και τα ευρισκόμενα όργανα. Ο κριτικός σχολιασμός και τα συμπεράσματα της ανακοίνωσης αυτής βασίζονται στις παραπάνω πρωτογενείς πηγές.

Ευαγγελία Α. Χαλδαιάκη: «Σίμων Καράς αυτοβιογραφούμενος: Τέσσερις ανέκδοτες επιστολές του προς την Εύα Πάλμερ-Σικελιανού»

Στο αρχείο της Εύας Πάλμερ-Σικελιανού (1874-1952), που στεγάζεται στο Ιστορικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη, απόκεινται τέσσερις – άγνωστες μέχρι στιγμής – επιστολές του Σίμωνος Καρά (1903-1999) προς την Πάλμερ-Σικελιανού, χρονολογούμενες τα έτη 1934, 1935, 1937 και 1938. Τα γραφόμενα του Καρά προς την Πάλμερ-Σικελιανού δίνουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες για διάφορα καίρια ζητήματα της εποχής εκείνης. Η παρούσα ανακοίνωση θα αναπτύξει, συνοπτικά, το περιεχόμενο καθεμιάς από αυτές τις επιστολές, ενώ θα επισημανθούν ιδιαίτερα και θα σχολιαστούν κάποια από τα θέματα που αναδεικνύονται σε αυτές.

Λαμπρογιάννης Πεφάνης & Στέφανος Φευγαλάς: «Ζητήματα εναρμόνισης της δημοτικής μουσικής. Η περίπτωση του Διονύσιου Λαυράγκα μέσα από τη συλλογή κυπριακών τραγουδιών και σκοπών του Χρίστου Αποστολίδη»

Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται η ανάλυση των εναρμονίσεων-επεξεργασιών του Διονύσιου Λαυράγκα, ενός από τους πρώτους έλληνες συνθέτες που καταπιάστηκε με την εναρμόνιση δημοτικών τραγουδιών. Συγκεκριμένα, το 1908 ολοκλήρωσε την εναρμόνιση 21 κυπριακών τραγουδιών και οργανικών σκοπών που είχε καταγράψει ο Χρίστος Αποστολίδης και εκδόθηκαν το 1910. Στην εργασία του ο Λαυράγκας διατηρεί αυτούσιες τις καταγραφές του Αποστολίδη, τις οποίες εναρμονίζει με λιτό τρόπο, έτσι ώστε οι δημοτικές μελωδίες να βρίσκονται πάντα σε πρώτο πλάνο. Με αυτόν τον τρόπο φανερώνονται οι αντιλήψεις του συνθέτη για διάφορα φαινόμενα που εκδηλώνονται στη δημοτική μουσική, όπως το ζήτημα της τροπικότητας, του ρυθμού, της μορφής, της διάνθισης, αλλά και οι προσπάθειές του να διαχειριστεί ζητήματα που προκύπτουν από τις αναγκαίες αναγωγές στο πλαίσιο του συγκερασμού και της δυτικής τεχντροπίας και αισθητικής. Έτσι, αναδεικνύεται η σχέση τροπικότητας και αρμονίας, η χρήση ρυθμικών σχημάτων ως συνοδεία στις μελωδίες, η μορφική επέκταση των μελωδιών, η χρήση επερίσεων, ποικιλμάτων και άλλων καλλωπιστικών στοιχείων, καθώς και ο τρόπος που η στερεοτυπική χρήση διάφορων τεχνασμάτων αποτέλεσαν εργαλεία στην προσπάθεια προσέγγισης των φαινομένων της δημοτικής μουσικής από τον συνθέτη.

Αγγελική Σκανδάλη: «Η σμυρναϊκή οπερέτα των Σύλβιου & Καρακάση στην Αθήνα – Η Τζαζ-μπαντ του 1928»

Με σημείο εκκίνησης τις θεατρικές παραστάσεις της *Τζαζ-Μπαντ* το 1928 στην Αθήνα, επιχειρείται εδώ μία σύντομη αναδρομή στην συνεισφορά των θεατρικών συγγραφέων Σύλβιου και Καρακάση από τη Σμύρνη στην μετά το 1922 θέση του είδους της οπερέτας στη θεατρική ζωή της ελληνικής πρωτεύουσας. Μετά από μια σύντομη αναφορά στον εξωτισμό της οπερέτας, όπως εκδηλώθηκε στη Σμύρνη, διερευνώνται οι γνωστές επιβιώσεις του σμυρναϊκού μουσικού θεάτρου μετά το 1922 και οι διαφαινόμενες επιδράσεις από την διάδοση της μουσικής τζαζ μέσω της βιομηχανίας του κινηματογράφου στις Η.Π.Α. Καθώς ο εξωτισμός της οπερέτας είχε γίνει γνωστός στη Σμύρνη πριν το 1922, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που σχετίζονται με την μαύρη φυλή φαίνεται να έγιναν γνωστές στην ελληνική παραστασιογραφία ως επίδραση από την αμερικανική ήπειρο και έτυχαν απήχησης αλλά και πολεμικής από παράγοντες της δημόσιας ζωής.

Νικόλαος Αθ. Μάμαλης: «Η μουσική συνεισφορά του Μανώλη Σκουλούδη στις θεατρικές παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου (1933-1935)»

Ο Μανώλης Σκουλούδης (1901-1989) διετέλεσε βασικός συνεργάτης του Φώτου Πολίτη και του Δημήτρη Ροντήρη τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Εθνικού Θεάτρου (1933-1935): ανέλαβε τη σύνθεση σκηνικής μουσικής και τη διεύθυνση της ορχήστρας, ενώ, παράλληλα, σε πολλά θεατρικά έργα, επιδόθηκε στη μουσική επιμέλεια. Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου μαρτυρούνται δυο ακόμη συνεργασίες του Σκουλούδη με το Εθνικό Θέατρο υπό την ιδιότητα του συνθέτη, παράλληλα με εκείνη του συγγραφέα, μεταφραστή και διασκευαστή θεατρικών έργων. Σκοπός της εισήγησής μας είναι να καταγραφεί και να σχολιαστεί, σ' ένα σύντομο απολογισμό, η μουσική συνεισφορά του χανιώτη καλλιτέχνη κατά την περίοδο της συνεργασίας του με το Εθνικό Θέατρο.

Εύη Νίκα-Σαμψών: «Νεωτεριστικές όψεις και αντιπαραθέσεις στη λιμπρετολογία και μουσική δραματουργία του 18ου αιώνα. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις»

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το λιμπρέτο της όπερας ως πυρήνας ανάπτυξης του μελοποιημένου έργου αλλά και ως αντικείμενο μιας διακαλλιτεχνικής και συγκριτικής προσέγγισης προσφέρει ακόμη και στις σύγχρονες μελέτες πρόσφορο έδαφος μουσικολογικών ερμηνειών που εστιάζονται στη διευρυμένη ανάδειξη των σχέσεων ανάμεσα στη λογοτεχνία και τη μουσική, η θεματική ενότητα της Ερευνητικής Ομάδας Όπερας επικεντρώνεται σε ζητήματα που αναδεικνύουν τις πολλαπλές σχέσεις ποίησης και μουσικής στις διάφορες εποχές της ιστορικής ανέλιξης της όπερας. Συγκεκριμένα, η εισήγηση αυτή επιχειρεί να αποσαφηνίσει αρχικά υπό το πρίσμα της μουσικολογικής προσέγγισης ερωτήματα που συνδέονται με τον όρο «Λιμπρετολογία», ο οποίος – κυρίως μετά το 1980 – άρχισε να απασχολεί συστηματικά όχι μόνο τους φιλόλογους, τους θεατρολόγους και τους γλωσσολόγους, αλλά και τη μουσικολογική έρευνα, όταν ορισμένοι μελετητές επιχειρήσαν να προσδιορίσουν αλλά και να αναδείξουν τις ποιητικές και δομικές διαστάσεις του λιμπρέτου, ενός σκηνικού / ποιητικού κειμένου ειδικά προορισμένου για μελοποίηση και σκηνική παρουσίαση. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται και οι διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που συνδέονται με τις μεμονωμένες ερμηνευτικές αναλύσεις της μουσικοποιητικής δομής μιας όπερας και, κατ' επέκταση, των επιμέρους ιδιαιτεροτήτων του λιμπρέτου. Εκτός τούτων, η εισήγηση εστιάζεται κατά κύριο λόγο στις νεωτεριστικές όψεις και αντιπαραθέσεις στη λιμπρετολογία και στη μουσική δραματουργία του 18ου αιώνα, με έμφαση στη συνθετική δημιουργία του Christoph Willibald Gluck (1714-1787) και των συγχρόνων του, ανιχνεύοντας τη μουσική δραματουργία της «*riforma melodrammatica*», που απεικόνιζε συγχρόνως και τους προβληματισμούς γύρω από τις προδιαγραφές και τις απαιτήσεις που θα έπρεπε να εκπληρώνει το λιμπρέτο, τη μουσικότητα των στίχων, την οικονομία και ευστοχία των λέξεων και τη δομική οργάνωση του ποιητικού κειμένου.

Βασιλική Κωνσταντίνου: «Ο μύθος της Αριάδνης στις όπερες του J. G. Conradi και του J. S. Kusser. Προσεγγίζοντας τους πρώιμους νεωτερισμούς της γερμανικής όπερας»

Από τις αρχές του 17ου αιώνα μέχρι και σήμερα, η θεματολογία της όπερας στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στην αρχαία ελληνική μυθολογία. Ο μύθος της Αριάδνης ενέπνευσε πολλούς συνθέτες, από τον Cl. Monteverdi (1608) μέχρι τον R. Strauss (1911-1912). Η παρούσα πρόταση ερευνά τα μουσικοδραματουργικά γνωρίσματα του χαρακτήρα της, έτσι όπως συστήνεται μέσα από δύο γερμανικές όπερες του 17ου αιώνα. Η πρώτη, με τίτλο *Die schöne und getreue Ariadne* (*Η όμορφη και πιστή Αριάδνη*), του J. G. Conradi (θαν. 1699) σε λιμπρέτο του Chr. H. Postel (1658-1705),

παρουσιάστηκε το 1691 στο Αμβούργο και η δεύτερη, με τίτλο *Ariadne (Αριάδνη)*, του J. S. Kusser (βαπτ. 1660-1727) σε λιμπρέτο του Fr. Chr. Bressand (περ. 1670-1699), παρουσιάστηκε το 1692 στο Braunschweig. Με αφετηρία το λιμπρέτο – την τυπωμένη ή χειρόγραφη μορφή του κειμένου μιας όπερας ή ενός μουσικού έργου – η εισήγηση εξετάζει τον τρόπο επεξεργασίας του ποιητικού κειμένου από τους Postel και Bressand, εστιάζοντας στον χαρακτήρα της πρωταγωνίστριας. Επιπλέον, στόχος της εισήγησης είναι η μορφολογική και δραματουργική προσέγγιση των προαναφερθέντων έργων, τα οποία αφενός ακολουθούν την αρχαιοελληνική θεματολογική παράδοση και αφετέρου υιοθετούν νεωτεριστικά στοιχεία για τα δραματουργικά δεδομένα της γερμανικής όπερας, ειδικά σε αυτήν την πρώιμη περίοδο της ιστορίας της.

Μαριάννα Σιδερά: «Carlo Goldoni vs Carlo Gozzi: Ανάμεσα σε ένα παραδοσιακό πρότυπο και τη σκηνή του μέλλοντος»

Δημιουργικά περιορισμένος στο πλαίσιο της παράδοσης του θεάτρου της *commedia dell'arte*, ο Goldoni θέλησε να απομακρυνθεί από τα στερεότυπα των μασκών, δημιουργώντας ένα θέατρο ρεαλιστικό, που θα ασκούσε κριτική στη σύγχρονη κοινωνία και τις δομές της. Το μεταρρυθμιστικό θεατρικό ιδεώδες του Goldoni αποτυπώθηκε στην παράλληλη συγγραφή λιμπρέτων που οδήγησε στην εδραίωση ενός νέου μουσικοθεατρικού είδους, του *παιγνιώδες δράματος (dramma giocoso)*. Στα τέλη του 18ου αιώνα, τα λιμπρέτα του Goldoni αντιμετωπίζονταν ως πρότυπα συγγραφής (*domma teatrale*), επηρεάζοντας την εξέλιξη της ιταλικής κωμικής όπερας των επόμενων γενιών. Στον αντίποδα της νεωτεριστικής προσέγγισης του θεατρικού κειμένου από τον Goldoni στέκεται το συντηρητικό θεατρικό κείμενο του Gozzi, το οποίο εμμένει στην παράδοση του θεάτρου της *commedia dell'arte*, στη χρήση των μασκών και στο στοιχείο του παραμυθιού. Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τα νεωτεριστικά στοιχεία των λιμπρέτων του Goldoni που οδήγησαν στην καθιέρωση του *παιγνιώδες δράματος* και τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά των θεατρικών έργων του Gozzi τα οποία ενέπνευσαν προοδευτικούς δραματουργούς στη δημιουργία *παραμυθένιων* λυρικών έργων.

Αναστασία Σιώψη: «Εικόνες πολέμου στην όπερα»

Δεν υπάρχει καμιά πλευρά της ανθρώπινης δραστηριότητας που να μην έχει σχέση, μικρή ή μεγάλη, με το θέμα του πολέμου. Ο πόλεμος αποτελεί μέρος της συνολικής ανθρώπινης εμπειρίας. Στην τέχνη συνολικά, εικόνες πολέμου κατέχουν κεντρική θέση, συμβάλλοντας τόσο στη διαμόρφωση όσο και στην αποδόμηση παραμέτρων που ορίζουν τις “αλήθειες” μιας σύγκρουσης. Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί μια κριτική ανάγνωση επιλεγμένων οπερατικών έργων που απεικονίζουν εικόνες πολέμου σε ένα χρονικό εύρος από τις απαρχές της όπερας έως τον εικοστό αιώνα. Πιο αναλυτικά, θα παρουσιαστούν τρόποι με τους οποίους η όπερα, από τις απαρχές της δημιουργίας της, ανταποκρίνεται στις ανθρώπινες συγκρούσεις, με τη μορφή του πολέμου, και τις ερμηνεύει σκηνικά. Η πολιτισμική ενατένιση μέσω του έργου τέχνης της όπερας δεν προσφέρει “αλήθειες” για τον πόλεμο αλλά εγείρει ερωτήματα για τους τρόπους με τους οποίους διαφορετικές “αλήθειες” κατοικούν στον πολιτικό και πολιτισμικό δυτικοευρωπαϊκό κόσμο μας. Κεντρικός στόχος, επομένως, είναι η διαμόρφωση ερωτημάτων αντιμετωπίζοντας τους πολέμους ως μέρος της πολιτισμικής ιστορίας, επιχειρώντας, δηλαδή, τη διαμόρφωση μιας πολιτισμικής ανάγνωσης με επίκεντρο την όπερα. Έτσι, επιχειρώ να δείξω οπερατικές ανταποκρίσεις στον πόλεμο, στην έννοια της βίας και στους τρόπους με τους οποίους απεικονίζονται συναισθήματα (πατριωτισμός, ηρωισμός και ούτω καθεξής) που βρίσκονται στον πυρήνα τέτοιων καταστροφικών δραστηριοτήτων και, με αυτό τον τρόπο, εκφράζουν ιδεολογίες, πρακτικές, αξίες και σύμβολα του πολέμου.

Δήμητρα Χόνδρου: «Νεωτερισμός και παράδοση: ο *Macbeth* των Verdi και Bloch»

Είναι αλήθεια πως για τον κόσμο της όπερας σήμερα ο *Macbeth* του Giuseppe Verdi (1813-1901), «η πρώτη συνάντηση του συνθέτη με τον Shakespeare», αποτελεί ένα αριστούργημα που συγκαταλέγεται πλέον στο σταθερό ρεπερτόριο των λυρικών θεάτρων ανά τον κόσμο, δημιουργώντας έτσι μια οπερική παράδοση. Ο *Macbeth* του νεότερου Ernest Bloch (1880-1959), που αποτελεί και την μοναδική του μελοδραματική σύνθεση, ένα έργο των αρχών του 20ού αιώνα με εμφανή την επίδραση του Debussy και της γερμανικής σχολής της εποχής, θα μπορούσε κάλλιστα να φέρει τον επιθετικό προσδιορισμό “νεωτερικό”. Αυτό θα ήταν και το προφανές. Κοιτάζοντας όμως τα δύο αυτά έργα από την σκοπιά της λιμπρετολογίας σε συγκριτική αντιπαραβολή με το πρωτότυπο σαιξπήρειο κείμενο, παρατηρούμε πως οι ρόλοι αντιστρέφονται. Η παρούσα ανακοίνωση θα εστιαστεί στις ιδιαιτερότητες της μουσικής γλώσσας και της δραματουργίας της

όπερας *Macbeth* των Giuseppe Verdi, Francesco Maria Piave και Andrea Maffei (1847), και των Ernest Bloch και Edmond Fleg (1910), αναδεικνύοντας τα στοιχεία νεωτερικότητας των πρώτων και την επιστροφή στην παράδοση των τελευταίων.

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: «Όπερα και μουσικό θέατρο στον μεσοπόλεμο και εντεύθεν: αλληλεπιδράσεις, ορολογία και προβληματισμοί»

Τα τελευταία χρόνια και ενώ δημιουργείται βαθμιαία στην Ελλάδα νέα-«πρωτότυπη» ορολογία και επιστημονικό υλικό για την όπερα και το μουσικό θέατρο, διαπιστώνονται σε κάποιους τομείς προβλήματα στον προσδιορισμό, την ταυτοποίηση μουσικών και μουσικοθεατρικών ειδών, ιδιωμάτων και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ τους. Προκύπτει π.χ. η ανάγκη να ορισθούν και να συσχετισθούν εκ νέου οι κύριες κατευθύνσεις της όπερας στον μεσοπόλεμο (εξπρεσιονισμός, νεοκλασικισμός, crossover όπερες / αμερικάνικες και εξωτικές επιδράσεις) με άλλα μουσικοθεατρικά έργα μεικτού ή ενδιάμεσου χαρακτήρα, ακόμα και με το ελαφρότερο μουσικό θέατρο, αλλά και με την επίδραση του μεσοπολεμικού μουσικού θεάτρου στις κατοπινές δεκαετίες έως και τον 21ο αιώνα. Το μπρεχτικό Songform / Songstil και οι επιγονικές του μορφές υφίστανται πάντοτε ως καλλιτεχνικό και θεωρητικό ζήτημα στη μουσική δραματουργία, τη διάκριση και τον προσδιορισμό των νεότερων οπερικών και μουσικοθεατρικών ιδιωμάτων: Άριες, songs ή κάτι ενδιάμεσο είναι το όχημα της μελοποίησης των δραματικών κειμένων; Τι είδους και υφής άριες ή, αντίστοιχα, «τραγούδια» είναι αυτά, με δεδομένο ότι το κοινό στροφικό τραγούδι στήριξε και στηρίζει τα ελαφρότερα ιδιώματα και όχι την όπερα... Μέσα σε όλα αυτά προκύπτει επιτακτικά η ανάγκη να διαχωριστούν τα μουσικά ιδιώματα ευρωπαϊκής προέλευσης από αυτά που είναι αμερικάνικης, να συζητηθεί το πρόβλημα της σχετικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα και να συνυπολογιστούν τα νεότερα ιδιώματα που προέκυψαν στις κατοπινές δεκαετίες, κυρίως η ροκ μουσική (ροκ όπερες, ροκ μιούζικαλ) και το new wave rock, το οποίο οφείλει πολλά στο Songform / Songstil των Μπρεχτ και Βάιλ.

Αποστολία Κουκούλη: «Ο διάλογος μεταξύ μη-δυτικών μουσικών παραδόσεων και δυτικής νεωτερικότητας ως μέσο διαπραγμάτευσης ταυτοτήτων στην όπερα του B. Britten, *Death in Venice* (1973): Μια αναλυτική προσέγγιση»

Αντικείμενο της παρούσας εισήγησης αποτελούν οι τρόποι με τους οποίους στοιχεία μη-δυτικών μουσικών παραδόσεων συνδιαλέγονται με τη δυτική μουσική του 20ού αιώνα ως μέρος ενός ευρύτερου συστήματος κατασκευής και αναπαράστασης εννοιών ταυτότητας και ετερότητας, μέσα από τη μελέτη της τελευταίας όπερας του B. Britten, *Death in Venice* (1973). Συγκεκριμένα, μέσα από την αναλυτική και ιστοριογραφική προσέγγιση, θα διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους στοιχεία της μουσικής παράδοσης της Ινδονησίας αφομοιώνονται στη συνθετική τεχνική του Britten, αποκτούν πολύ προσωπικούς συμβολισμούς για τον συνθέτη και αντιπαράτιθενται είτε συνδυάζονται με τις δυτικές τεχνικές σύνθεσης, ώστε να πραγματευτούν μουσικά τα κυριότερα για τον Britten υπαρξιακά ζητήματα, όπως την ομοφυλοφιλία. Η θεματική της όπερας περιστρέφεται γύρω από μια προσωπική αναζήτηση του Εαυτού, αντικατοπτρίζοντας την ανάγκη του Britten να πραγματευτεί την απόκλιση του ίδιου από τη δυτική κοινωνική νόρμα. Το *Death in Venice* αποτελεί το πλέον όψιμο παράδειγμα μιας μακράς συνειδητής αφομοίωσης ασιατικών επιρροών στο έργο του Britten, με αποτέλεσμα έναν εκλεπτυσμένο συγκερασμό οριενταλιστικών και δυτικών μουσικοδραματικών διαδικασιών στο προσωπικό του ύφος. Μέσα από τις ενορχηστρωτικές επιλογές, τους μοτιβικούς συσχετισμούς, τις αντιθετικές υφές, αποτυπώνεται μουσικά η αμφιταλάντευση ανάμεσα σε δύο, κατασκευασμένους ως αντιθετικούς, πολιτισμούς, και ίσως ακόμη σημαντικότερα, η ανάγκη ενός queer συνθέτη για αναζήτηση ορατότητας μέσω των συμβολισμών που αποδίδονται συστηματικά στους εξωτικούς πολιτισμούς.

Μαρία Μελομένη Χρύση: «Χορός και Χρόνος: Ο ρόλος του Χορού στην όπερα *Οιδίπους επί Κολωνώ* του Θόδωρου Αντωνίου»

Ο Χορός έχει έναν ιδιότυπο ρόλο στη μονόπρακτη όπερα *Οιδίπους επί Κολωνώ* του Θόδωρου Αντωνίου και καθίσταται ο κατεξοχήν ρόλος-γέφυρα που μας ενώνει με την υποκείμενη τραγωδία του Σοφοκλή, από την οποία εμπνεύστηκε ο συνθέτης. Στην όπερα εξελίσσονται παράλληλα δύο επίπεδα χρόνου: το παραστασιακό παρόν, ο κυρίως δραματικός χρόνος που παρουσιάζεται από τον Αφηγητή, και ένα δεύτερο επίπεδο χρόνου, όπου εγκιβωτίζεται η ιστορία του Οιδίποδα, όταν πλέον αυτοεξορίζεται από τη Θήβα και φτάνει στην πόλη της Αθήνας ως έκπτωτος κέτης. Ο Χορός λειτουργεί ως συνδεδετικός κρίκος ανάμεσα στο παραστασιακό παρόν και τον μύθο του Οιδίποδα,

αλλά και ως συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στην ατομική έκφραση (Αφηγητής, μυθικοί ήρωες) και τη συλλογική («ανώνυμοι» πολίτες που εκφέρουν την «κοινή γνώμη»). Με την εναλλαγή μουσικών μερών, που ο ίδιος ο συνθέτης χαρακτηρίζει ως «πράξεις» και «μεταπράξεις», προβάλλεται μουσικά η διαμόρφωση δύο επιπέδων χρόνου και αναδεικνύεται ο *κοσμικός* Χρόνος – τον οποίο εκφέρει ο Χορός – σε αντίθεση με τον *ανθρώπινο* Χρόνο της ιστορίας που παρουσιάζει ο Αφηγητής. Ιδιαίτερα στα *a cappella* χορικά άσματα, όπως το «χρόνος πάνθ' ορά», τα όρια του χωροχρόνου διασαλεύονται μέσα από την κατάργηση της σταθερής γραμμικής ακολουθίας του και αναδεικνύεται από τον συνθέτη η άποψη ότι «μέσα από την άχρονη μήτρα του Χρόνου γεννιούνται γεγονότα που έχουν προβλεφθεί πολύ νωρίτερα και είναι αναπόφευκτο ότι θα συμβούν», κάτι που αποτελεί ουσιώδη πυλώνα της σοφοκλείας φιλοσοφίας.

Σταματία Γεροθανάση: «Προσαρμογή του αρχαίου μύθου στη μουσική δραματουργία του 21ου αιώνα. Aribert Reimann, *Medea*»

Η όπερα *Medea* του Aribert Reimann (γεν. 1936), πρώτη παρουσίαση: 28.02.2010 (Κρατική Όπερα της Βιέννης), ανήκει στα μουσικοδραματουργικά έργα στα οποία ο αρχαίος μύθος αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τη θεματολογία τους. Ο Reimann επιμελήθηκε το λιμπρέτο βασιζόμενος στο δράμα του Franz Grillparzer (1791-1872) *Medea* (1821). Η παρουσίαση εστιάζεται στη μελέτη των παραμέτρων προσαρμογής του αρχαίου μύθου σε λιμπρέτο. Αρχικά γίνεται αντιπαραβολή του δράματος του Grillparzer με την τραγωδία του Ευριπίδη τόσο από άποψη δραματουργίας όσο και μετάφρασης αλλά και απόδοσης εννοιών στη γερμανική γλώσσα. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στις αρχαίες πρωτότυπες πηγές που βασίστηκε ο Grillparzer: τα *Αργοναυτικά* του Απολλώνιου του Ρόδιου και του Valerius Flaccus, καθώς και τη *Medea* του Seneca. Στη συνέχεια, η έρευνα επικεντρώνεται στις παραμέτρους προσαρμογής του δράματος του Grillparzer σε λιμπρέτο. Στο πλαίσιο αυτό θα επιχειρηθεί μία μακροδομική ανάλυση του έργου, με έμφαση στη σχέση μουσικής και λόγου κυρίως στα αυθεντικά αποσπάσματα από το δράμα. Η μεθοδολογία βασίζεται αφενός στη μελέτη του λιμπρέτου, αφετέρου στη γνωσιακή προσέγγιση που στόχο έχει την ανάδειξη των γνωσιακών διεργασιών (εννοιακές μεταφορές, μετωνυμίες, εικονιστικά σχήματα). Η έρευνα επιχειρεί να αναδείξει τα γλωσσικά και δραματουργικά στοιχεία που συστήνουν το λιμπρέτο και το πώς αυτά αντανακλούν τις πολιτισμικές και κοινωνικές επιρροές που δέχτηκε ο Reimann.

Σπήλιος Κούνας: «Επανεξετάζοντας τα γραμμικά εξελικτικά σχήματα στις λαϊκές μουσικές παραδόσεις – η παράμετρος της αρμονίας»

Ένας από τους τρόπους με τους οποίους το δίπολο παράδοση και νεωτερικότητα έχει αποδοθεί στην μουσικολογία των λαϊκών μουσικών παραδόσεων αφορά στα ειδολογικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την αρμονική πλαισίωση. Ειδικότερα, στο ετερογενές ρεπερτόριο το οποίο στον τρέχοντα λόγο αποκαλείται ρεμπέτικο, οι μεταλλάξεις στη συγχορδιακή διαχείριση έχουν νοηθεί ως μια εξελικτικού τύπου μετάβαση, από τα μονοφωνικά μουσικά περιβάλλοντα και τις πρακτικές των ισοκρατημάτων, προς την κατεύθυνση των πιο πλούσιων αρμονικών υλοποιήσεων, διαμέσου μιας σταδιακά αυξανόμενης πολυπλοκότητας. Η διαφόριση αυτή φέρεται να εκτυλίσσεται ως μια αυστηρή διάταξη πάνω στον ορίζοντα του χρόνου, στην οποία οι μουσικές αισθητικές μοιάζουν να ορίζονται σε περιγεγραμμένα χρονικά πλαίσια και να διαδέχονται η μία την άλλη. Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει μουσικά παραδείγματα από την ιστορική δισκογραφία, τα οποία δεν συμβαδίζουν με τις εν λόγω αναπαραστάσεις. Αξιοποιώντας την αμφισβήτηση που έχουν διατυπώσει οι κοινωνικές επιστήμες σε επιστημολογικές τάσεις της νεωτερικότητας, μεταξύ των οποίων και η μελέτη μέσα από διφυή αναλυτικά και ερμηνευτικά σχήματα, η θέση που αναπτύσσεται καλεί να στοχαστούμε εκ νέου την ισχύ των υπό συζήτηση γραμμικών εξελικτικών σχημάτων, καθώς και τους μεθοδολογικούς περιορισμούς τους οποίους αυτά ενδέχεται να συνεπάγονται για τη μουσικολογική έρευνα.

Νίκος Ορδουλίδης: «Ο Γιώργος Νταλάρας και η ανασυγκρότηση του ρεμπέτικου»

Το 1975 κυκλοφορεί ο δίσκος *50 χρόνια ρεμπέτικο τραγούδι*, μία συλλογή ρεμπέτικων τραγουδιών τα οποία τραγουδάει ο Γιώργος Νταλάρας, ο οποίος έχει ξεκινήσει να κυκλοφορεί δίσκους LP το 1969. Η εισήγηση αυτή δεν θα καταπιαστεί με το ιδεολογικό πλαίσιο της εποχής, το οποίο καθορίζει πολλές από τις εξελίξεις όσον αφορά στην δημοφιλία του ρεμπέτικου. Στο επίκεντρο θα τεθεί η μουσική πράξη, όπως κατατίθεται στην εμπορική δισκογραφία, με κεντρικό πρόσωπο τον Γιώργο Νταλάρα και βασικούς άξονες ανάλυσης την τεχνολογία, την ενορχήστρωση

και τις πρακτικές τραγουδίσματος. Και στα τρία αυτά πεδία, οι υλοποιήσεις του Νταλάρα κομίζουν νέα στοιχεία, ανανεώνοντας το ρεμπέτικο. Επί της ουσίας, συστήνεται μία νέα ταυτότητα στις πρακτικές της εκτέλεσης, η οποία δανείζεται στοιχεία τόσο από την υποτιθέμενη παραδοσιακή παλέτα, δηλαδή την πειραιώτικη προπολεμική και μεταπολεμική σχολή, όσο και από την πιο σύγχρονη ηλεκτρική, που εμφανίζεται στην δεκαετία του 1960. Ο συγκεκριμένος δίσκος, λόγω της διαχρονικής δημοφιλίας του, αποτελεί το βασικό αίτιο για την ενασχόληση περισσότερων μουσικών με το ρεμπέτικο την εποχή εκείνη, γεγονός που τον καθιστά ορόσημο στον μετασχηματισμό των αστικών λαϊκών μουσικών γενικότερα.

Όλγα Κακοσίμου: «Τραγουδώντας φάντο στη σύγχρονη Λισαβόνα: ζητήματα παράδοσης κι εμπορικότητας»

Σε αυτήν την παρουσίαση θα εξετάσω τους τρόπους με τους οποίους το αστικό τραγούδι της Λισαβόνας συνομιλεί με τη σύγχρονη πραγματικότητα και τις σύγχρονες τάσεις της παγκοσμιοποίησης. Το φάντο ανέκαθεν συνδεόταν ιστορικά με την καθημερινή ζωή των *φαντίστας*, ως αναπόσπαστο κομμάτι της και αναγκαιότητα του “ανήκειν”. Η παράδοση του φάντο φέρει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά των προφορικών παραδόσεων, με κυρίαρχο τον έντονα δεσμευτικό της χαρακτήρα απέναντι σε όρους ηθικούς, αισθητικούς, συμμετοχικούς, μουσικούς, επιτελεστικούς. Ωστόσο, την τελευταία δεκαετία παρατηρούνται πολλά φαινόμενα εμπορευματοποίησης του φάντο με αφορμή κυρίως την αναγνώρισή του από την UNESCO ως άυλη πολιτισμική κληρονομιά της ανθρωπότητας. Τα μεγάλα κύματα τουρισμού που κατακλύζουν την Πορτογαλία, σε συνδυασμό με τις τουριστικές πολιτικές πολιτισμού και τα σύγχρονα πολυπολιτισμικά ρεύματα της παγκοσμιοποίησης, φέρνουν αντιμέτωπη την κοινότητα του παραδοσιακού φάντο με το μοντέρνο, το εμπορικό, το της μόδας. Κατ’ επέκταση, ο τόπος της παράδοσης καλείται είτε να αντισταθεί σε αυτές τις ισχυρές τάσεις, είτε να “συμμορφωθεί” και να τις ακολουθήσει, είτε να συνομιλήσει μαζί τους. Θα με απασχολήσουν κυρίως τέτοια φαινόμενα διαλόγου μεταξύ παλιού και νέου, παράδοσης και εμπορικότητας, δεσμευτικότητας και ευελιξίας, μέσα από αφηγήσεις της ίδιας της κοινότητας. Το φάντο γεννήθηκε μέσα από συγκεκριμένες κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές ιστορικές συνθήκες και τροφοδοτείται άμεσα από το ιστορικό παρελθόν και τη συλλογική μνήμη του πορτογαλικού λαού. Ποια είναι τα ουσιαστικά διλήμματα που θέτει, επομένως, η εμπορευματοποίησή του από τη σύγχρονη μουσική βιομηχανία και ποια βαθιά οντολογικά ζητήματα κλονίζουν οι τουριστικές πολιτικές; Τι λείπει η σύγχρονη βιβλιογραφία γύρω από το φάντο και το συγκεκριμένο ζήτημα, τι απαντούν οι ίδιοι οι *φαντίστας* στις ταβέρνες της Λισαβόνας, αλλά και πώς μπορεί να μεταφραστεί η επιδίωξη καριέρας εντός κι εκτός της κοινότητας;

Θανάσης Τρικούπης: «Αιμίλιος Ριάδης (1880-1935): *Trois Chansons Macédoniennes*. Μελέτη περί των μορφοποιητικών διλημμάτων του συνθέτη»

Στη παρούσα ανακοίνωση εξετάζονται τα *Trois Chansons Macédoniennes* (Τρία μακεδονικά τραγούδια), σε ποίηση και μουσική του Αιμίλιου Ριάδη, σε όλες τις σωζόμενες εκδοχές τους. Τα εν λόγω τραγούδια εκδόθηκαν δύο φορές στο Παρίσι, το 1914, από τον οίκο του Maurice Senart, την πρώτη φορά αυτοτελώς και τη δεύτερη φορά ενσωματωμένα στη συλλογή με τίτλο *Cinq Chansons Macédoniennes* (Πέντε μακεδονικά τραγούδια), με σημαντικές όμως αλλαγές στο μουσικό και στο ποιητικό κείμενο. Επίσης, στο Αρχείο του Ριάδη στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, σώζονται ανάτυπα των δύο εκδόσεων με ποικίλες αυτόγραφες επεμβάσεις του συνθέτη. Επιπρόσθετα, στο Αρχείο του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης και στο Αρχείο της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη» φυλάσσονται διάφορες χειρόγραφες εκδοχές των τριών έργων, όλες διαφορετικές από αυτές που εμπεριέχονται στις δύο εκδόσεις. Σκοπός της μελέτης είναι η κατανόηση των προθέσεων και των διλημμάτων του συνθέτη, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, όσον αφορά τη μορφοποιητική διαδικασία, μέσα από τη συγκριτική ανάλυση των σωζόμενων εκδοχών.

Ξένια Κωνσταντινίδου: «Μια περιοδική – και μη – καταλογογράφηση της εργογραφίας του Γεώργιου Πονηρίδη και η κριτική έκδοση της *Αττικής Σουίτας αρ. 3* (1937) για πιάνο»

Η παρούσα εισήγηση προδίδει από τον τίτλο της μια δυαδική προσέγγιση στο έργο του Γ. Πονηρίδη, καθώς περιλαμβάνει δύο ανεξάρτητα ζητήματα. Το πρώτο σχετίζεται με την ανά περιόδους – και μη – καταλογογράφηση του έργου του και το δεύτερο με την κριτική έκδοση της *Αττικής Σουίτας αρ. 3* για πιάνο. Κριτήριο της περιοδικής καταλογογράφησης αποτέλεσε η γεωγραφική χαρτογράφηση της ζωής του Πονηρίδη, όπως αυτή διαμορφώνεται από τις εξ

εκπαιδευτικής και επαγγελματικής φύσεως επιλογές του συνθέτη ως προς τον τόπο διαμονής του: οι Βρυξέλλες, το Παρίσι και η Αθήνα είναι οι πόλεις που συνθέτουν το δημιουργικό γεωγραφικό τόπο-χώρο όπου ο συνθέτης ξεκινάει, αναπτύσσει και εξελίσσει τη μουσικοσυνθετική του γραφή. Ως εκ τούτου, οι αντίστοιχοι κατάλογοι που διαμορφώνονται φέρουν και τις ονομασίες τους, ενώ οι μη περιοδικοί αφορούν έργα πιανιστικά, αχρονολόγητα και έναν κατάλογο έργων που εντοπίζονται στο παγκόσμιο δίκτυο βιβλιοθηκών Worldcat. Τέλος, ένας ενιαίος κατάλογος περιλαμβάνει έργα ατελή, αθησαύριστα ατελή και πλήρη. Το δεύτερο ζήτημα σχετίζεται με την κριτική έκδοση της *Αττικής Σουίτας αρ. 3* για πιάνο που συντίθεται κατά την παρισινή περίοδο, το 1937. Από μεθοδολογικής απόψεως, κάποιες από τις αρχές που υιοθετήθηκαν σχετίζονται με την αφαίρεση αλλοιώσεων που πλεονάζουν, την προσθήκη δυναμικών ενδείξεων, την ορθή σημειογραφία των φθογγικών γραμμών, την προσθήκη αρθρώσεων κ.ά.

Ιωάννης Ανδρόνολου: «Η ελληνική παραδοσιακή μουσική ως πηγή έμπνευσης στη σύνθεση έργων για κιθάρα: από τα συνθετικά πρότυπα της Εθνικής Σχολής Μουσικής σε μια μεταμοντέρνα προσέγγιση»

Το μουσικό γεγονός που καλούμαστε να αναλύσουμε είναι η ενασχόληση των ελλήνων κιθαριστών συνθετών με την ελληνική παραδοσιακή μουσική. Πιο συγκεκριμένα, θα μας απασχολήσουν ερευνητικά ερωτήματα όπως: Ποιος ο δανεισμός στοιχείων; Διατηρούνται αυτούσια, ως μουσικά θέματα, ρυθμοί, τεχνικές, ή έμμεσα, ως δημοτικοφανείς μελωδίες; Επιπλέον, προκύπτουν ζητήματα που αφορούν το μουσικοαισθητικό και ιστορικό συγκείμενο, όπως για τους έλληνες κιθαριστές που ασχολήθηκαν με αυτό το αντικείμενο, για την επιρροή τους από το εξωτερικό και για τον βαθμό συγχρονίας με τις παγκόσμιες αισθητικές τάσεις στη σύνθεση έργων για κιθάρα. Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί την ανάλυση επιλεγμένων έργων ελλήνων κιθαριστών συνθετών σε σύγκριση με τα παραδοσιακά τους πρότυπα. Στη συνέχεια τοποθετούμε την ανάλυση του πρωτογενούς υλικού μέσα στις γενικότερες ιστορικές και μουσικοαισθητικές συνθήκες της εποχής σύνθεσης των εν λόγω έργων. Η συγκριτική προσέγγισή τους σε σχέση με τα διεθνή κιθαριστικά τεκταινόμενα συμβάλλει στην πολιτισμική κατανόηση του υπό εξέταση μουσικού γεγονότος.

Μαρία-Δήμητρα Μπαβελή: «Στοιχεία νευματικής γραφής στο σύστημα γραφικής σημειογραφίας του Ανέστη Λογοθέτη»

Ο Ανέστης Λογοθέτης μετά το 1950 εισήγαγε και ανέπτυξε ένα ιδιαίτερο σύστημα γραφικής σημειογραφίας. Οι γραφικές παρτιτούρες των έργων του, οι οποίες προκύπτουν από αυτό, προσεγγίζονται διαφορετικά από τον εκάστοτε ερμηνευτή, με αποτέλεσμα η κάθε ερμηνεία να είναι μοναδική. Η πολυμορφία της μουσικής του οφείλεται σε αυτή την ιδιαίτερη γραφική σημειογραφία. Από πού, όμως, προέρχεται αυτή η ευελιξία του συγκεκριμένου συστήματος; Σε κείμενά του, ο συνθέτης αναφέρεται στη βυζαντινή νευματική γραφή. Σε πρώτο επίπεδο, το νεύμα αποτελεί το κύριο στοιχείο της και εμπεριέχει την έννοια της καθοδήγησης. Ο Λογοθέτης μέσω της γραφικής του παρτιτούρας καθοδηγεί τον ερμηνευτή, χωρίς να καθορίζει απόλυτα όλους τους μουσικούς παράγοντες, όπως τον χρόνο, το τονικό ύψος, τη διάρκεια. Σε δεύτερο επίπεδο, συγκρίνοντας τις δύο σημειογραφίες διακρίνουμε ομοιότητες στα καθ' εαυτά σύμβολα-σημάδια, στο σχήμα, τη μορφή, την κατεύθυνσή τους, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο συνδυάζονται μεταξύ τους. Μελετώντας αυτές τις ομοιότητες, επιδιώκουμε να αποκωδικοποιήσουμε το τελικό γράφημα. Ο απώτερος σκοπός αυτής της αναζήτησης νευματικών στοιχείων που προέρχονται από τη βυζαντινή παρασημαντική και χρησιμοποιήθηκαν προσαρμοσμένα στο σύστημα σημειογραφίας του Ανέστη Λογοθέτη είναι να κατανοήσουμε τις ερμηνευτικές προεκτάσεις της γραφικής του παρτιτούρας.

Μαρία Ντούρου: «Γ. Α. Παπαϊωάννου: Μετεώριση, φαντασία για βιολοντσέλο και ορχήστρα (AKI-Nt 219) in memoriam Νίκου Σκαλκώτα»

Μετά την ολοκλήρωση του *Διπλού κοντσέρτου* για βιολί, πιάνο και ορχήστρα (AKI-Nt 203) τον Μάρτιο του 1973, ο Γιάννης Α. Παπαϊωάννου επιδίδεται σε έργα χορωδιακά και μουσικής δωματίου για παραπάνω από έξι χρόνια. Το 1979, κατόπιν παραγγελίας του Γ' Προγράμματος της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, συνθέτει τη *Μετεώριση, φαντασία για βιολοντσέλο και ορχήστρα* (AKI-Nt 219), in memoriam Νίκου Σκαλκώτα για τα 30 χρόνια από το θάνατό του, επιστρέφοντας με αυτό τον τρόπο στα εκτεταμένα έργα για σόλο όργανο και ορχήστρα. Στην παρούσα εισήγηση, με αφορμή τα 70 και τα 30 χρόνια από την εκδημία των Σκαλκώτα και Παπαϊωάννου αντίστοιχα, επιχειρείται η ανάλυση της φαντασίας με στόχο την απάντηση ερωτημάτων όπως: Είναι τυχαίο ότι ο Παπαϊωάννου

επιλέγει να γράψει για τον Σκαλκώτα ένα εκτεταμένο έργο για ορχήστρα; Είναι τυχαία η επιλογή του σολιστικού οργάνου; Του τίτλου; Το έργο είναι ακόμα ένα χαρακτηριστικό έργο του ύστερου Παπαϊωάννου ή στο μουσικό συντακτικό του απαντούν σκαλκωτικές αναφορές; Αν ναι, ποιες; Η *Μετεώριση* προσεγγίζεται συγκριτικά με έργα του ύστερου Παπαϊωάννου και του ύστερου Σκαλκώτα. Η σύγκριση επικεντρώνεται κυρίως στη χρήση της δωδεκαφθογγικής τεχνικής, η οποία υιοθετείται διαφορετικά από τους δύο συνθέτες, με τον Παπαϊωάννου να ακολουθεί κυρίως τις βασικές αρχές του A. Schönberg, αν και η ενσωμάτωση στοιχείων της σκαλκωτικής δωδεκαφθογγικής αντίληψης στη γραφή του έργου είναι φανερή.

Πάνος Βλαγκόπουλος: «Το χρέος τους: Έλληνες συνθέτες και Schoenberg»

Η επαναπεριγραφή του σαιμπεργκικού εγχειρήματος επιχειρείται εδώ με στόχο την ανίχνευση των οφειλών του Νίκου Σκαλκώτα και του Χαρίλαου Περπέσσο (και, εμμέσως, του Γιάννη Χρήστου) στον σπουδαίο αυστριακό συνθέτη και δάσκαλο. Με αυτήν, επισημαίνεται η δημιουργία ενός νέου παραδείγματος – συνεπούς με την αυστριακή φιλοσοφία της εποχής – για τη συνθετική γλώσσα ως μουσική μεταγλώσσα με διαφορετικά επίπεδα αναφοράς γύρω από τον πυρήνα μιας *μουσικής ιδέας*. Άμεσες και έμμεσες επιρροές του σαιμπεργκικού παραδείγματος ανιχνεύονται στη σκέψη των ελλήνων μαθητών του, στη βάση κυρίως θεωρητικών τους διατυπώσεων, και, δευτερευόντως, των μουσικών τους έργων.

Βασιλική Κουτσομπίνα: «Νίκος Σκαλκώτας: ένας αναζητητής του μοντερνισμού»

Μια διερεύνηση των τελευταίων χρονολογικά έργων που συνέθεσε ο Νίκος Σκαλκώτας μοιάζει ιδιαίτερα αρμόζουσα για ένα συνέδριο με αφορμή τα 70 χρόνια από τον θάνατό του. Η παρούσα μελέτη εστιάζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν τη φυσιογνωμία της *Τρυφερής μελωδίας* για βιολοντσέλο και πιάνο, πιθανότατα το προτελευταίο έργο του συνθέτη. Παρά την συντομία και τη φαινομενική της απλότητα, η *Τρυφερή μελωδία* ξεχωρίζει σαν ένα καινοτόμο έργο, που μας επιτρέπει να επιψιάσουμε μία από τις πολύπλευρες μεταμορφώσεις της δωδεκαφθογγικής τεχνικής από τον Σκαλκώτα, σε μια περίοδο που το συνθετικό του έργο χαρακτηρίζεται εν γένει από την απομάκρυνσή του από αυτή. Η *Τρυφερή μελωδία*, ένα κομμάτι χαρακτήρα, είναι η μόνη σύνθεση του Σκαλκώτα που βασίζεται στην αδιάκοπη κυκλική αντιμετάθεση της βασικής δωδεκάφθογγης σειράς. Η προ-συνθετική αυτή επιλογή εξασφαλίζει τη συνεχόμενη ροή του έργου, επιβάλλοντας ταυτόχρονα μια συγκεκριμένη κατασκευαστική δομή στην οποία υπακούουν όλα τα μουσικά χαρακτηριστικά. Η μελέτη τοποθετεί την *Τρυφερή μελωδία* μέσα στο πλαίσιο άλλων συνθέσεων του πρώτου μισού του 20ού αιώνα που βασίζονται στην τεχνική της κυκλικής επαναφοράς της σειράς, καταδεικνύοντας την επαφή του Σκαλκώτα με τις μοντερνιστικές τάσεις – παρά την απομόνωσή του στην μεταπολεμική ελληνική κοινωνία – και την μοναδική προσωπική του συνεισφορά στο ηχητικό τοπίο του μοντερνισμού.

Γιώργος Ζερβός: «Μορφές νεωτερισμού και παράδοση: η μουσική ιδιοσυγκρασία του Νίκου Σκαλκώτα μέσα από τα κείμενά του»

Μολονότι ο Σκαλκώτας εντάσσεται στο κίνημα του ατονικού-δωδεκαφθογγικού νεοκλασικισμού, η σχέση του με την ελληνική μουσική παράδοση είναι στενότατη και αυτό φαίνεται όχι μόνο στην περίπτωση των *36 Ελληνικών Χορών* αλλά και σε πολλά άλλα μεταγενέστερα έργα του, όπως στην *Συμφωνιέτα σε σι-ύφεση* (1948), στο *Κοντσέρτο για δύο βιολιά και ορχήστρα* (1945) και γενικότερα σε έργα γραμμένα μετά το 1945. Παράλληλα, η στροφή του προς την τονικότητα στα μεγάλα συμφωνικά του έργα της περιόδου 1947-1949 εντείνει τον πλουραλισμό των χρησιμοποιούμενων μέσων έκφρασης αναδεικνύοντας τον Σκαλκώτα ως μια μοναδική περίπτωση συνθέτη του πρώτου μισού του 20ού αιώνα με τόσο ευρύ φάσμα έκφρασης. Στην παρούσα εισήγηση θα προσπαθήσουμε να ανιχνεύσουμε τη μουσική ιδιοσυγκρασία του Σκαλκώτα μέσα από τα ίδια τα κείμενά του, τα περισσότερα από τα οποία αναφέρονται όχι μόνο στην περιγραφή των διαφόρων νεωτεριστικών κινημάτων του πρώτου μισού του 20ού αιώνα αλλά και στην σχέση του ίδιου του συνθέτη με την ελληνική μουσική παράδοση.

Γιώργος Κοκκώνης: «Ο Σκαλκώτας στο εργαστήρι της Μέλπως Μερλιέ»

Η ανακοίνωση αυτή επιχειρεί να αναδείξει μια πτυχή της πρόσληψης του οικείου λαϊκού μουσικού πολιτισμού από τους Έλληνες συνθέτες, μέσα από το παράδειγμα του Νίκου Σκαλκώτα. Αν και το σκαλκωτικό έργο υπερβαίνει τα όρια της Εθνικής Σχολής, τόσο ως τεχνοτροπία, όσο και ως

αισθητική, τα λαϊκά δάνεια είναι εμφανή, όχι μόνο στους εμβληματικούς *36 Ελληνικούς χορούς*, αλλά σποραδικά και σε άλλες συνθέσεις. Αυτό που είναι χαρακτηριστικό εδώ είναι ότι ο τρόπος με τον οποίον προσπελάζει το υλικό αυτό ο Σκαλκώτας ακολουθεί την πεπατημένη, παρ' όλο που ο ίδιος αποστασιοποιείται από τις ρομαντικές εξιδανικεύσεις και τις εθνικές ρητορικές που χαρακτηρίζουν αντίστοιχες χειρονομίες των προκατόχων του: οργανωμένα αρχεία, όπου η μεθοδολογία της συλλογής και της ταξινόμησης ακολουθεί ένα πνεύμα «ανακάλυψης», είναι αυτά που τον φέρνουν σε επαφή με τον άγνωστο γι' αυτόν τόπο της λαϊκής μουσικής. Στον Σκαλκώτα, το δημοτικό τραγούδι αποκαλύπτεται τόσο έμμεσα, μέσα από τις μουσικές καταγραφές του που κυκλοφορούν με τη μορφή συλλογών, όσο και άμεσα, μέσα από δυνατές εμπειρίες των δισκογραφημένων εκδοχών που ανακαλύπτει μέσα από τις ιστορικές ηχογραφήσεις της Μέλπως Μερλιέ. Οι συναντήσεις αυτές θα καθορίσουν, άραγε, την μετέπειτα εργογραφία και τις αντιλήψεις του για τις λαϊκές μουσικές εκφράσεις; Παρ' όλο που το δημοτικό φτάνει στα αυτιά του έτσι διαμεσολαβημένο, η μουσική ευαισθησία του ιχνηλατεί τελικώς τις συνιστώσες της ύλης της με τρόπο ουσιαστικό, εμπνευσμένο και πρωτότυπο. Το φως που επιχειρούμε να ρίξουμε, παράλληλα, στα κίνητρα και τους στόχους του μπορεί να εξηγήσει εν μέρει γιατί η ουσιαστική προσέγγισή του αυτή δεν είχε περαιτέρω συνέχεια, στην κατεύθυνση της ζωντανής επαφής με τις σύγχρονες του λαϊκές μουσικές πραγματώσεις.

Γιώργος Σκαλλιέρος: «Τα 16 Τραγούδια για μεσόφωνο και πιάνο (1941) του Νίκου Σκαλκώτα: ένας καλειδοσκοπικός φωνητικός κύκλος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του»

Η ιδιαίτερα μικρή έκταση που καταλαμβάνει η σύνθεση φωνητικής μουσικής στο έργο του Νίκου Σκαλκώτα καθιστά ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα την ερευνητική ενασχόληση με το εμβληματικότερο δείγμα της, τα *16 Τραγούδια* για μεσόφωνο και πιάνο, γραμμένα την άνοιξη του 1941, τις μέρες της εισβολής των Γερμανών στην Αθήνα και, ουσιαστικά, της έναρξης της περιόδου της Κατοχής. Η ποικιλόμορφη και ιδιωματική γραφή αφορά τόσο το μέρος της φωνής όσο και του πιάνου σε κάθε επίπεδο μελωδικής σύλληψης και ποιητικής μελοθέτησης, αρμονικής συγκρότησης και ρυθμικής υφής, πολυφωνικής σύστασης και ηχοχρωματικών αναζητήσεων. Η ερμηνευτική προσέγγιση του κύκλου επιχειρεί να φωτίσει στοιχεία ύφους του συνθέτη που, αν και εδράζονται στην ατονική μουσική γλώσσα, δεν απολείπουν τις τονικές εκφάνσεις και τους εξωμουσικούς συμβολισμούς. Τα πραγματολογικά στοιχεία διασύνδεσης του ποιητικού κειμένου με τη φωνητική και πιανιστική γραφή, οι – άμεσες και έμμεσες – διασυνδέσεις των *16 Τραγουδιών* με άλλα έργα του συνθέτη, καθώς και η θέση του φωνητικού κύκλου μέσα στη συνολική συνθετική δημιουργία του Σκαλκώτα, στη νεοελληνική φωνητική μουσική του α' μισού του 20ού αιώνα γενικότερα αλλά και στην προπολεμική ευρωπαϊκή πρωτοπορία – εντός και εκτός της Δεύτερης Σχολής της Βιέννης – αποτελούν αλληλένδετα ερευνητικά ερεθίσματα της παρούσας ανακοίνωσης, στα οποία θα επιχειρηθεί να δοθούν απαντήσεις.

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: «Η λίστα με τις 48 δωδεκάφθογγες σειρές που περιλαμβάνονται στο Αρχείο Σκαλκώτα και τα έργα του 1949»

Στο αρχείο του Νίκου Σκαλκώτα έχουν ανακαλυφθεί μέχρι τώρα ελάχιστα δείγματα καταγεγραμμένων σειρών για κάποιο έργο, παρά το γεγονός ότι αποτελεί έναν συνθέτη που υιοθέτησε το δωδεκαφθογγισμό σε μεγάλο μέρος του έργου του. Εντυπωσιακό δείγμα είναι ένα δισέλιδο με σαράντα οκτώ καταγεγραμμένες σειρές που σχετίζονται μεταξύ τους. Το χειρόγραφο πιθανότατα ανήκει σε αυτά της τελευταίας χρονιάς της ζωής του συνθέτη, ωστόσο μέχρι τώρα αναπάντητο παραμένει το ερώτημα σε σχέση με το έργο στο οποίο αφορά. Το 1949 ο συνθέτης έγραψε, ανάμεσα σε άλλα, ένα σύνολο από έργα για τσέλο και πιάνο, στο οποίο ο δωδεκαφθογγισμός εναλλάσσεται με την ατονικότητα και τονικά στοιχεία. Ωστόσο, ο δωδεκαφθογγισμός των εν λόγω έργων έχει διαφορετικές κάθε φορά εκφάνσεις και είναι ιδιάζων σε σύγκριση με τα έργα των προηγούμενων χρόνων. Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζεται στις σχέσεις τετραχόρδων και εξαχόρδων μεταξύ των σειρών στο προσυνθετικό στάδιο. Στη συνέχεια, διερευνάται η δωδεκαφθογγική οργάνωση των έργων του 1949 και ο τρόπος με τον οποίο οι σχέσεις αυτές αξιοποιούνται σε έργα διαφορετικού ιδιώματος αλλά με έναν κοινό παρονομαστή. Επιχειρείται, λοιπόν, η ανάδειξη των παραπάνω στοιχείων στο στάδιο των σχεδίων αλλά και στην πραγμάτωσή τους στο πλαίσιο έργων μουσικής δωματίου μέσα από την ανάλυση σε επίπεδο φθογγικής και δομικής οργάνωσης.

Nina-Maria Wanek: «Για μια νέα αξιολόγηση της λεγόμενης “Missa Graeca”»

Σπάνια για ένα ερευνητικό ζήτημα έχουν υπάρξει τόσο αντιφατικές απόψεις, όσο για το φαινόμενο της “Missa Graeca”. Με τον όρο αυτό δηλώνονται οι ύμνοι Δόξα εν υψίστοις, Πιστεύω, Άγιος και Ο Αμνός του Θεού, οι οποίοι αρχίζουν να εμφανίζονται κατά το δεύτερο μισό του 10ου αιώνα σε δυτικά μουσικά χειρόγραφα με ελληνικά κείμενα μεταγραμμένα με λατινικούς χαρακτήρες. Παρ’ όλο που οι ύμνοι αυτοί έχουν ερευνηθεί για περίπου 150 χρόνια, πολλά δεδομένα είναι ακόμα ανεξιχνίαστα. Στην ανακοίνωσή μου θα συγκεντρώσω τους πολυάριθμους μύθους και τις αντιθετικές θεωρίες που ακόμα περιβάλλουν την προέλευση, δημιουργία και εξέλιξη της Missa Graeca, και θα παρουσιάσω τις αναλύσεις μου και τα αποτελέσματα που προέκυψαν μετά από πέντε χρόνια έρευνας της Missa Graeca. Επιπλέον, θα προσπαθήσω να δώσω μια απάντηση στην ερώτηση αν οι ύμνοι της Missa Graeca αποτελούν παράδειγμα πολιτιστικών διεργασιών μεταφοράς ανάμεσα στο Βυζάντιο και τη Δύση στο μεσαίωνα ή, αντίθετα, απαρτίζουν μια απλώς επιδέξια μίμηση δυτικών μοναχών που λάτρευαν την ελληνική γλώσσα.

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: «Μελοποιητικός Νεωτερισμός και επιβίωση της Παράδοσης στο Δοξαστάριο του Ιακώβου Πρωτοψάλτου: Το Δοξαστικό των Αποστίχων της Πεντηκοστής «Γλώσσα ποτέ συνεχήθησαν» σε ήχο πλ. δ’»

Η σύνθεση του Ιακώβου Πρωτοψάλτου αντιπροσωπεύει την πιο πρόσφατη νεωτερική επεξεργασία στο πλαίσιο της εξέλιξης του μουσικού ύφους του Παλαιού Στιχηραρίου. Η συγκριτική εποπτεία του μέλους του Ιακώβου Πρωτοψάλτου σε σχέση με τις προγενέστερες βυζαντινές και μεταβυζαντινές μελοποιήσεις καταδεικνύει συγχρόνως τον βαθμό του νεωτερισμού και την επιβίωση της παράδοσης. Προς την κατεύθυνση αυτή, ως εξεταζόμενο αντιπροσωπευτικό δείγμα επιλέχθηκε το Δοξαστικό των Αποστίχων της Πεντηκοστής «Γλώσσα ποτέ συνεχήθησαν» σε ήχο πλ. δ’. Με βάση την καθ’ εαυτό μουσική ανάλυση της σύνθεσης του Ιακώβου και την αναδρομική εποπτεία σε όλο το φάσμα της διαχρονικότητας του μέλους του Δοξαστικού προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα: α) Το μέλος απομακρύνεται από το μελωδικό περίγραμμα και την τροπική δομή της προγενέστερης μελωδικής μορφής και παρουσιάζεται συνοπτικότερο και αρκετά διαφοροποιημένο, σε αντίθεση με τις βαθμίδες των εντελών του καταλήξεων. β) Η μελοποιητική τεχνική της «επανάληψης» μεταξύ των κώλων του ύμνου εφαρμόζεται μόνο στην πρώτη περίοδο της σύνθεσης του Ιακώβου. Επίσης, η επιβίωση της «μητρικής» βυζαντινής σύνθεσης απαντά μόνο στο τελικό καταληκτικό μοτίβο της. γ) Τέλος, ως προς τις μεταβάσεις που πραγματοποιεί σε τροπικές συμπεριφορές άλλων ήχων, η συστηματική μετατόπιση του μέλους στον κύριό του, καθώς και η εισαγωγή του νεχεανες εντοπίζονται συστηματικά μόνο στην εν λόγω μελοποίηση.

Νίκος Ανδρικός: «Σύγχρονη τροπική σύνθεση - Διασπώντας το στερεοτυπικό δίπολο νεωτερισμός-παράδοση»

Ο όρος *παράδοση*, όπως και τα αντίστοιχα στερεοτυπικά δίπολα τα οποία τον εμπεριέχουν, αποτελούν ετεροχρονισμένες, αναστοχαστικού τύπου ιδεολογικές κατασκευές της νεωτερικής εποχής. Στον χώρο της σύγχρονης ελληνικής μουσικής πραγματικότητας, ο όρος *παράδοση* χρησιμοποιήθηκε και χρησιμοποιείται με μια αντίστοιχη ιδεολογική φόρτιση, η οποία υπηρετεί το ρομαντικό αφήγημα της απόλυτα οριζόντιας, γραμμικής αντίληψης του πολιτισμικού γεγονότος. Η παραπάνω θεώρηση δεν εξαντλείται απλά και μόνο στο πεδίο της θεωρητικής ανάλυσης, αλλά επεκτείνεται και σε πρακτικά επίπεδα, όπως π.χ. σε εκείνα της εκπαίδευσης, της καθαυτής επιτέλεσης και της συνθετικής δημιουργίας. Παρελκόμενο της συγκεκριμένης πρακτικής αποτελεί ο χαρακτηρισμός οποιασδήποτε εκτελεστικής πρότασης που παρεκκλίνει των κανονιστικών προτύπων της *παράδοσης* ως *νεωτερικής*. Η παραπάνω συνθήκη δημιουργεί στον σύγχρονο μουσικό μια έκδηλη αμηχανία, καθώς βρίσκεται μεταξύ της μιμητικής αναπαραγωγής του ιστορικού υλικού και της καινοτόμου πρότασης ως απροϋπόθετου αυτοσκοπού. Υπάρχει δυνατότητα απεμπλοκής από το εν λόγω δίπολο; Πώς μια μουσική κουλτούρα με σαφές ιστορικό υπόβαθρο μπορεί να εξασφαλίσει τη ζωτικότητα της στη σύγχρονη εποχή χωρίς να αποκτήσει μουσειακό προφίλ; Η παρούσα εισήγηση εστιάζεται στο ζήτημα της μουσικής σύνθεσης με δομική και αισθητική αναφορά στις τροπικές μουσικές κουλτούρες της Ανατολής, ως χώρων άντλησης δομικών, τεχνικών αλλά και αισθητικών προτύπων. Το εν λόγω πολιτισμικό περιβάλλον, είτε ως μέγεθος εκφραστικής-βιωματικής αναφοράς είτε ως συλλογική-πολιτισμική μνήμη, θα μπορούσε ενδεχομένως να εμποτίσει τη σύγχρονη μουσική πραγματικότητα με επικαιροποιημένες ιδέες και προτάσεις ειδικά στο πεδίο της πρωτογενούς σύνθεσης και δημιουργίας.

Raphael Staubli: «Νεωτερισμός και Παράδοση στη μουσική του Anton Webern»

Η μουσική του Webern έχει τη φήμη ότι βασίζεται σε δομές αυστηρές και καθαρές, κυρίως στα έργα στα οποία χρησιμοποιεί την δωδεκαφθογγική τεχνική. Κατά τον G. Ligeti, ο Webern αποτέλεσε σημαντικό πρότυπο για τους συνθέτες της δεκαετίας του '50, καθ' όσον θεωρήθηκε ότι η μουσική του υπερέχει σε δομή και σκέψη, ενώ εκτιμήθηκε η απουσία πάθους στο έργο του. Αυτή, όμως, η νεωτερική πλευρά του έργου του Webern δεν είναι η μόνη. Ήταν αρνητικός στο να περιγράψει τη δομή των έργων του όταν μιλούσε για την ερμηνεία τους (όπως, άλλωστε, έκανε και ο A. Schönberg). Όπως έλεγε ο ίδιος, «ο τρόπος ερμηνείας είναι το ζητούμενο· η γνώση της δομής περιττεύει». Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιάσω την πλευρά του συνθετικού έργου του Webern που σχετίζεται με την παράδοση. Στα έργα του εντοπίζονται υπολείμματα τονικής μουσικής («ερείπια» τα αποκαλούσε ο Lachenmann), τα οποία προσδίδουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στο πλαίσιο του ιδιώματος του Webern. Πιστεύω ότι το ωραίο στη μουσική του αποκαλύπτεται όταν κανείς θεωρεί συγχρόνως και τις δύο επιλογές του συνθέτη: τόσο τα παραδοσιακά στοιχεία, όσο και την αυστηρή δομή.

Αποστολία Νικούλη & Κωνσταντίνος Χάρδας: «Ανασκευάζοντας την παράδοση: Η πολυεπίπεδη λειτουργία της συμμετρίας στη Συμφωνία σε Ντο του Ίγκορ Στραβίνσκυ»

Στην παρούσα ανακοίνωση μελετάται η *Συμφωνία σε Ντο* (1938-1940) του Ίγκορ Στραβίνσκυ, έργο που ανήκει στη μεσαία, νεοκλασική, περίοδο του συνθέτη. Βασικό εργαλείο της αναλυτικής προσέγγισης αποτελεί η έννοια της «αξονικής συμμετρίας» (Cross, 2003: 121-122). Διαπιστώθηκε πως η πολυεπίπεδη λειτουργία της συμμετρίας αναζωογονεί τη συμφωνία ως είδος, ενώ παράλληλα, στη θέση άλλων δομικών λειτουργιών, παράγει νέου είδους μικροδομικές και μακροδομικές ισορροπίες. Ενώ η συμμετρία έχει προταθεί ως ένα ισχυρό εργαλείο αναλυτικής κατανόησης τόσο για το συγκεκριμένο έργο του Στραβίνσκυ (Straus, 1990: 98 & 101-102), όσο και για το συνολικό του έργο (π.χ. Cross, 2003), η παρούσα ανακοίνωση επεκτείνει την ιδέα αναδεικνύοντας, μέσω αναλυτικών παραδειγμάτων, συμμετρικές σχέσεις στην μικροδομή και στην μακροδομή, στα επίπεδα της φθογγοκεντρικότητας, της μοτιβικής δομής και της ρυθμικής και μετρονομικής υφής. Για παράδειγμα, στο επίπεδο της φθογγοκεντρικότητας, τονίζεται η πολικότητα ανάμεσα στο Ντο και το Μι και διαπιστώνεται πως τα τονικά κέντρα του έργου προκύπτουν συμμετρικά ως προς το βασικό αυτό δίπολο.

Μαριάνθη Φωτοπούλου & Κωνσταντίνος Χάρδας: «“Σαν φωτιές χτυπώντας στου μέλλοντος τα μάτια”: Μια “επαναστατική” ανάγνωση της τονικότητας από τον Ντιμίτρι Ντιμίτριεβιτς Σοστακόβιτς στη Συμφωνία αρ. 3, «Την Πρώτη Μαΐου», σε Μι-ύφεση-μείζονα, op. 20 (1929)»

Ο Σοστακόβιτς συνέθεσε τη *Συμφωνία αρ. 3* το 1929, για την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού του στη σύνθεση, στο Ωδείο του Λένινγκραντ. Τη δεκαετία του 1920, η εφαρμογή της Νέας Οικονομικής Πολιτικής του Στάλιν και η ανάδυση του Σοσιαλισμού ως συστήματος και ως ιδεολογίας στη Σοβιετική Ένωση είχαν άμεσο αντίκτυπο στη μορφή και το περιεχόμενο των τεχνών, γεγονός που αποτυπώνεται στο προπαγανδιστικό χορωδιακό φινάλε της παρούσας συμφωνίας, σε ποίηση του Σεμιόν Κισάνοβ. Αναλυτικές βιβλιογραφικές πηγές για την συμφωνία αυτή απουσιάζουν, ωστόσο από τη μελέτη του φωτογραφικού υλικού των χειρογράφων και της μεταγραφής της για πιάνο αποδεικνύεται πως ο βασικότερος δομικός πυλώνας είναι το φθογγικό υλικό. Η αναλυτική προσέγγιση που προτείνει η παρούσα ανακοίνωση οργανώνεται σε πίνακες και αναλυτικά γραφήματα (που αναδεικνύουν φθογγικές συλλογές, τονικά κέντρα κ.ά.) και φανερώνει την αναδυόμενη σταθερότητα που προκύπτει κατά την εξέλιξη των πέντε μερών του έργου. Η κορύφωση έρχεται με την άφιξη της τονικότητας της Μι-ύφεση-μείζονος στην τελική κατάληξη-«στόχο» του χορωδιακού φινάλε. Ο συμβολικός χαρακτήρας της πάλης του φθογγικού υλικού με τις τονικές αρχές της σταθερότητας και της αστάθειας δίνει μια νέα πνοή στο παραδοσιακό σχήμα της συμφωνίας, αναδεικνύοντας το κοινωνικοπολιτικό κλίμα της εποχής μέσω του ιστορικού πλαισίου της Πρωτομαγιάς.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Raphael Staubli: Γεννήθηκε κοντά στη Ζυρίχη της Ελβετίας. Σπούδασε βιολί, πιάνο και θεωρία της κλασικής μουσικής. Την περίοδο 1984-1988 σπούδασε σύνθεση και θεωρία με τον Helmut Lachenmann στη Musikhochschule της Στουτγάρδης. Την περίοδο 1988-1992 εργάστηκε ως Καθηγητής της Θεωρίας της Κλασικής Μουσικής στη Hochschule der Künste της Ζυρίχης. Από το 1992 διδάσκει (Professor) στο ίδιο αντικείμενο στη Hochschule Luzern-Musik τα μαθήματα: «Θεωρία της Αρμονίας», «Θεωρία της Αντίστιξης», «Ειδικά θέματα ιστορίας της μουσικής» και «Σύνθεση σε διάφορα στυλ». Ο Raphael Staubli δραστηριοποιείται ως συνθέτης και ως πιανίστας, έχει δε δημοσιεύσει άρθρα σχετικά με θέματα μουσικολογικού ενδιαφέροντος.

Nina-Maria Wanek: Σπούδασε στο τμήμα Βυζαντινολογίας, Νεοελληνικής Φιλολογίας και Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης, όπου και εκπόνησε το διδακτορικό της για τους Μανώλη Καλομοίρη και Νίκο Σκαλκώτα (2000), σπουδάζοντας παράλληλα και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 2006 της απονεμήθηκε η υφηγεσία Ιστορικής Μουσικολογίας από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης με θέμα τα βυζαντινά χειρόγραφα της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Βιέννης και έκτοτε διδάσκει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο μαθήματα Βυζαντινής και Νεοελληνικής μουσικής, τόσο στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης όσο και στο εξωτερικό (μεταξύ άλλων, στο Πανεπιστήμιο της Μπρατισλάβας). Τα τελευταία πέντε χρόνια έχει επίσης διευθύνει ένα ερευνητικό πρόγραμμα με αφορμή την λεγόμενη “Missa Graeca” (“Cultural Transfer of Music between Byzantium and the West”). Το ήδη δημοσιευμένο επιστημονικό έργο της Nina-Maria Wanek περιέχει μεγάλο αριθμό μονογραφιών, άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά, λημμάτων σε διάφορα λεξικά, ανακοινώσεων σε διεθνή συνέδρια κ.λπ., σχετικά με θέματα της Βυζαντινής Μουσικολογίας και της βυζαντινής μουσικής επίδρασης στη Δύση κατά το Μεσαίωνα, αλλά και της εξέλιξης της νεοελληνικής μουσικής από το 18ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: Μουσικολόγος και συνθέτης. Διπλωματούχος σύνθεσης του Πανεπιστημίου Robert Schumann του Ντύσσελτορφ, πτυχιούχος της Νομικής Σχολής και διδάκτωρ μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι καθηγητής (Όπερα και Μουσικό Θέατρο) στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Συνθέσεις του έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα, σε όλες τις σκανδιναβικές χώρες, την Κύπρο, τη Γερμανία, την Αγγλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, την Τσεχία, τη Βουλγαρία, το Ισραήλ, την Ιαπωνία, την Ιταλία, την Αίγυπτο, το Μαρόκο, την Ελβετία, την Αυστραλία, τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Κίνα, έχουν βραβευθεί σε διαγωνισμούς, έχουν δισκογραφηθεί σε 25 συνολικά δίσκους βινυλίου και CD σε Ελλάδα, Ιταλία, Ιαπωνία, Γερμανία, Αγγλία, και έχουν μεταδοθεί από ραδιοφωνίες και τηλεοπτικά δίκτυα διεθνώς. Έχει συνθέσει όπερες και μουσικοθεατρικά έργα (*Viva la vida / Frida Kahlo, Η Αρπαγή της Ηνωμένης Ευρώπης* σε δικό του κείμενο κ.ά.), μουσική συμφωνική, δωματίου, ηλεκτρονική, μουσική για μπαλέτο, για το θέατρο και τον κινηματογράφο. Από το 1989 έως το 2013 υπήρξε μέλος του Δ.Σ. και Β' Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. Το 2002-2006 ήταν μέλος του Δ.Σ. και γενικός γραμματέας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις του σε πανελλήνια και διεθνή μουσικολογικά και θεατρολογικά συνέδρια, ενώ μονογραφίες, άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά, σε μουσικολογικές, θεατρολογικές και άλλες επιστημονικές εκδόσεις.

Νίκος Ανδρικόκ: Έχει εκπονήσει στο Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου τη διδακτορική του διατριβή, ενώ κατά την περίοδο 2004-2007 βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη σπουδάζοντας δίπλα στους εκπροσώπους της παλιάς γενιάς της Τουρκικής Ραδιοφωνίας. Έχει εκδώσει δύο μονογραφίες, ενώ άρθρα του φιλοξενούνται σε πρακτικά διεθνών συνεδρίων, επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Τόσο η πρώτη του δισκογραφική δουλειά, *Motivasyon* (2017), όσο και ο δεύτερός του δίσκος, *SEDEF (KALAN MÜZİK, 2017)*, περιέχουν αποκλειστικά προσωπικές του συνθέσεις. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα σχετίζονται με την μουσική παραγωγή στον αστικό χώρο κατά την ύστερη οθωμανική περίοδο, με τον προφορικό-ιδιωματικό χαρακτήρα της εκκλησιαστικής μουσικής, καθώς και με την μουσική θεωρία των τροπικών συστημάτων της Ανατολής.

Ιωάννης Ανδρόνογλου: Διδάκτωρ Μουσικολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και σολίστ κιθάρας. Έχει χαρακτηριστεί ως «απόλυτος κυρίαρχος της τεχνικής» από τον ιταλικό τύπο και ως «ευστροφος, δυναμικός και γεμάτος πάθος ερμηνευτής που

ξέρει να καινοτομεί» από το σημαντικότερο αμερικανικό περιοδικό για κιθάρα, το *Soundboard*. Το 2010 κυκλοφορεί το album του *Travelling* από την Legend Classics και επανακυκλοφορεί το 2014 από την εταιρεία Αεράκης Κρητικό Μουσικό Εργαστήρι και Σείστρον. Το 2016 εκδίδονται σε έντυπη μορφή από την προαναφερθείσα κρητική εταιρεία τα έργα του *Mandilatos Impressions* και *Fantasia on a Thracian folksong*. Τον Νοέμβριο του 2017 ολοκληρώνει με Άριστα τη διδακτορική του διατριβή, η οποία εστιάζεται στην εξέλιξη της τεχνικής και της διδασκαλίας της κιθάρας στην Ελλάδα (επιβλέπων καθηγητής: Μάρκος Τσέτσος, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών). Επίσης, είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (κατεύθυνση κλασικής κιθάρας) και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος (Magister Artium – Gitarre) του Πανεπιστημίου Mozarteum στο Salzburg. Ως σολίστ και εισηγητής έχει συμμετάσχει σε πανελλήνια και διεθνή φεστιβάλ και συνέδρια με αντικείμενο την κιθάρα (Guitar Foundation of America, Dublin Guitar Symposium, Διεθνές Φεστιβάλ Κιθάρας Βόλου κ.ά.), όπως και σε συνέδρια παιδαγωγικού ενδιαφέροντος. Από το 2018 διατελεί διδάσκων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Πάνος Βλαγκόπουλος: Σπούδασε Νομικά και Μουσικολογία. Ολοκλήρωσε τη διδακτορική διατριβή του πάνω στη μουσική ιστοριογραφία της Ars nova στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο υπό την επίβλεψη της Irmgard Lerch-Καλαβρυτινού. Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε συνέδρια στην Αθήνα, την Οξφόρδη και τη Βιέννη. Έχει μεταφράσει κείμενα του Pierre Boulez (*Σύγχρονη μουσική σκέψη*), του Ulrich Michels (*Ατλας της Μουσικής*), της Lydia Goehr (*Το φανταστικό μουσείο των μουσικών έργων*) και του Nelson Goodman (*Γλώσσες της τέχνης*), καθώς και το κεφάλαιο περί μουσικής στην ελληνική συνοπτική έκδοση της Δεκαδικής Ταξινόμησης Dewey (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης). Συμμετείχε στην επιστημονική ομάδα για την ανακατασκευή της αρχαίας υδραύλεως (Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών). Έχει διδάξει θέματα ιστορίας της μουσικής και ανάλυσης στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, την Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης, το Ωδείο Φίλιππος Νάκας και τη Schola Cantorum της Βασιλείας. Διετέλεσε Υπεύθυνος Προσκτήσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων στην Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη» από το 1995 έως το 2003. Από το 2002 είναι διδάσκων ΠΔ 407 στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου τον Μάρτιο του 2003 εξελέγη Λέκτορας. Είναι διευθυντής της επιστημονικής επιθεώρησης *Μουσικός Λόγος* και της σειράς «Μνημεία Νεοελληνικής Μουσικής», καθώς και του διαρκούς Σεμιναρίου για την Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Μουσική, που διοργανώνεται κάθε χρόνο στο πλαίσιο της Θερινής Μουσικής Ακαδημίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μουσική της Ars nova και στον ελληνικό μουσικό μοντερνισμό του 20ού αιώνα. Μιλά γερμανικά, αγγλικά, ιταλικά και γαλλικά.

Σταματία Γεροθανάση: Λυρική τραγουδίστρια και μουσικολόγος, κάτοχος πτυχίου και διδακτορικού διπλώματος (Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ.) και κάτοχος Diploma και Master of Voice Performance (Folkwang Universität der Künste). Υπότροφος του I.K.Y., του Folkwang Universität der Künste, του Richard Wagner-Verband, καθώς και κάτοχος Αριστείας της Επιτροπής Ερευνών Α.Π.Θ, του DAAD-Preis και του Conrad-Ekhof-Preis. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις της εστιάζονται στην περιοχή της μουσικής δραματουργίας της όπερας. Μέλος της ερευνητικής ομάδας «Όπερα» της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, της IMS και του ερευνητικού προγράμματος IKYDA 2016. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 και 2017-2018 δίδαξε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ.

Σωκράτης Γεωργιάδης: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1970. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά, σύνθεση, πιάνο και μουσικολογία. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και υποψήφιος διδάκτορας στον τομέα Ιστορικής και Συστηματικής Μουσικολογίας του ίδιου τμήματος, με επιβλέποντα καθηγητή τον Αναπληρωτή Καθηγητή Γιώργο Φιτσιώρη, καθώς και απόφοιτος του Παναρμόνιου Ωδείου. Έχει γράψει μουσική για το θέατρο και την τηλεόραση, έργα συμφωνικής, ακουσματικής και χορωδιακής μουσικής, μουσική για πιάνο, φωνή και ποικίλους συνδυασμούς οργάνων και μουσικών συνόλων. Παράλληλα με την ενασχόλησή του με τη σύνθεση, δραστηριοποιείται ως παραγωγός και ενορχηστρωτής, έχοντας στο ενεργητικό του συμμετοχές σε δισκογραφικές παραγωγές, αλλά και συνεργασίες με ορχηστρικά, καθώς και μικρότερα οργανικά και φωνητικά σύνολα. Διδάσκει ανώτερα θεωρητικά

και πιάνο για πάνω από δύο δεκαετίες, ενώ παράλληλα με το καλλιτεχνικό και παιδαγωγικό του έργο ασχολείται με τη μουσικολογική έρευνα. Το 2015 δημοσίευσε στο μουσικολογικό περιοδικό *Πολυφωνία* άρθρο του με τίτλο «Συνθετική σκέψη και πτωτικές δομές στην πρώιμη και μέση αναγεννησιακή πολυφωνία» ψαρεύοντας σε θολά νερά» (*Πολυφωνία* 27, Φθινόπωρο 2015). Το 2016 συμμετείχε στις εργασίες του 8ου Διατμηματικού Μουσικολογικού Συνεδρίου με τίτλο «Επιδράσεις και Αλληλεπιδράσεις» που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στις 25-27 Νοεμβρίου, καταθέτοντας εισήγηση με τίτλο: «*Res Facta – Super Librum*. Καταγραφή και αυτοσχεδιασμός στη μουσική της Αναγέννησης», η οποία και περιλαμβάνεται στα πρακτικά του συνεδρίου. Το 2017 συμμετείχε στις εργασίες του 9ου Διατμηματικού Μουσικολογικού Συνεδρίου με τίτλο «Παραλλαγές, Επεξεργασίες, Μεταμορφώσεις» που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ. στις 1-3 Δεκεμβρίου, καταθέτοντας εισήγηση με τίτλο: «*L'homme armé*: Μία λειτουργία για τις μάζες. Μεταμορφώσεις και παραλλαγές πάνω σ' ένα επίμονο θέμα», η οποία και περιλαμβάνεται στα, υπό δημοσίευση, πρακτικά του συνεδρίου. Από τον Δεκέμβριο του 2017 είναι πάρεδρο μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Γιώργος Ζερβός: Συνθέτης – Μουσικολόγος. Είναι πτυχιούχος Φυσικής του Φυσικομαθηματικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979). Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά και πιάνο στο Ελληνικό Ωδείο και στο Ορφείο, και σύνθεση με τον Γιάννη Ιωαννίδη. Έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία (D.E.A. στο Πανεπιστήμιο Paris I-Panthéon-Sorbonne) και είναι διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έργα του έχουν παιχτεί στην Ελλάδα καθώς και στην Ιταλία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Γαλλία και την Αμερική. Έχουν ηχογραφηθεί από την Ελληνική Ραδιοφωνία, ενώ παραγγελίες για σύνθεση μουσικών έργων τού έχουν δοθεί από το Γ' Πρόγραμμα, το Ινστιτούτο Γκαίτε, τον ΟΜΜΑ κ.ά. Οι συνθέσεις του εκδίδονται από τον εκδοτικό οίκο Κ. Παπαρηγορίου – Χ. Νάκα και έργα του έχουν ηχογραφηθεί από τις δισκογραφικές εταιρείες Warner (*Έρωσ και Ψυχή*, 1999) και Agora (*Σπουδή για κουαρτέτο εγχόρδων*, 2000). Έχει γράψει άρθρα για τη μουσική του 20ού αιώνα, έχει δώσει διαλέξεις και έχει συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια. Το 2001 εκδόθηκαν από τον εκδοτικό οίκο Κ. Παπαρηγορίου – Χ. Νάκα δύο βιβλία του με τίτλους, αντίστοιχα: *Schönberg, Berg, Webern: Η κρίση της μουσικής δια μέσου της κρίσης του θέματος και των μορφών* και *Ο Νίκος Σκαλκώτας και η ευρωπαϊκή παράδοση της μουσικής των αρχών του 20ού αιώνα*.

Θεοδώρα Ιορδανίδου (γεν. 1988): Μία από τις πλέον δραστήριες και διακεκριμένες ελληνίδες φλαουτίστες της νέας γενιάς. Από το 2016 είναι Α' κορυφαία φλαουτίστα της Φιλαρμόνιας Ορχήστρας Αθηνών και υποψήφια διδάκτωρ ιστορικής μουσικολογίας με έμφαση στη Νεοελληνική Μουσική στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Παράλληλα συνεργάζεται με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και την Εναλλακτική Σκηνή της Ε.Λ.Σ. Έχει πραγματοποιήσει ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια μουσικολογίας και από το 2018 η έρευνα για τη διδακτορική της διατριβή χρηματοδοτείται από το Ι.Κ.Υ. Ως σολίστ έχει συμπράξει με τις Κρατικές Ορχήστρες Αθηνών και Θεσσαλονίκης, τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Bad Reichenhall, το Resonanz Ensemble και με ελληνικές και γερμανικές ορχήστρες νέων. Έχει επίσης συνεργαστεί με την Κρατική Όπερα της Νυρεμβέργης, τη Συμφωνική Ορχήστρα της Νυρεμβέργης, το Φεστιβάλ Αθηνών, την Εθνική Λυρική Σκηνή και με τους μαέστρους Muti, Nawri, Rumstadt, Φιδετζή, Καρυτινό, Λογιάδη κ.ά. Είναι αριστούχος απόφοιτη του Ωδείου Δήμου Έδεσσας, του Conservatoire de Musique του Λουξεμβούργου και του Πανεπιστημίου Μουσικής της Νυρεμβέργης, από όπου απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα σολίστ φλάουτου. Επίσης είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Έχει βραβευτεί με πρώτα και δεύτερα βραβεία σε πολλούς διαγωνισμούς φλάουτου. Οι σπουδές υποστηρίχθηκαν από τις υποτροφίες DAAD, Ιδρύματος Ωνάση και Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, τις οποίες κέρδισε κατόπιν διαγωνισμών.

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης (MSc, PhD): Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1977 και είναι πτυχιούχος του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Είναι κάτοχος Πτυχίου και Διπλώματος της Βυζαντινής Μουσικής, Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού διπλώματος με ειδίκευση στην Βυζαντινή Μουσικολογία από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ., καθώς και επιμορφωτικών σεμιναρίων σχετικά με την Παιδαγωγική της Μουσικής και την εκπαίδευση ευρύτερα. Εργάζεται ως μόνιμος Καθηγητής Βυζαντινής και Ελληνικής Παραδοσιακής

Μουσικής στο Μουσικό Σχολείο της Καβάλας, με προϋπηρεσία στο Δημοτικό Ωδείο Καβάλας και στο Ωδείο Ανατολικής Μακεδονίας, και υπηρετεί ως δεξιός Ιεροψάλτης του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Νικολάου Ελευθερούπολης. Διετέλεσε ιδρυτής και χοράρχης του «Βυζαντινού Χορού Καβάλας», με ευρύ λειτουργικό, πολιτιστικό και δισκογραφικό έργο, μέλος του μουσικού σχήματος «Αίολος» και συντονιστής του Φωνητικού Συνόλου «Συνηχούντες». Επίσης, έχει λάβει μέρος ως εισηγητής σε επιστημονικά συνέδρια με αντικείμενο την Ψαλτική Τέχνη, την Μουσική Παιδαγωγική και την Καλλιτεχνική Αγωγή, ως Ειδικός Επιστήμονας στο πλαίσιο της Πράξης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής «Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» για την εκπόνηση του Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής των Μουσικών Σχολείων της χώρας και έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες σε επιστημονικά περιοδικά.

Όλγα Κακοσίμου: Εθνομουσικολόγος και πολιτισμική ανθρωπολόγος, διδάκτωρ και απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η διατριβή της (Δεκέμβριος 2018), με τίτλο *Λέγοντας ιστορίες. Το φάντο στη σύγχρονη Λισαβόνα*, διερευνά το φάντο μέσα από τους ποιητικούς του στίχους, την επιτέλεσή τους και την αλληλεπίδρασή τους με την καθημερινή ζωή της κοινότητας σήμερα, έχοντας ως μεθοδολογικό εργαλείο την αφήγηση ιστοριών (storytelling). Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου (Master 2) στην εθνομουσικολογία από το Université Paris 8 St. Denis στη Γαλλία. Παράλληλα με τη μακροχρόνια επιτόπια έρευνά της στη Λισαβόνα, φοίτησε στο FCSH του Universidade Nova de Lisboa (Τμήμα Εθνομουσικολογίας). Είναι αριστούχος διπλωματούχος πιανίστα (τάξη Ναταλίας Μιχαηλίδου) από το Ωδείο Ν. Σκαλκώτας και έχει σπουδάσει πιανιστική δεξιοτεχνία στην Ecole Normale de Musique de Paris “Alfred Cortot” στη Γαλλία (Brevet d’Execution, 4B). Το 2015 συμμετείχε στην οργανωτική επιτροπή του διεθνούς συνεδρίου ISARS στους Δελφούς. Εργάζεται ως μόνιμη δασκάλα μουσικής στη δημόσια εκπαίδευση. Μιλά αγγλικά, γαλλικά και πορτογαλικά.

Γιώργος Κοκκώνης: Μουσικολόγος, Αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σπούδασε στο Παρίσι σύνθεση (École Normale), τζαζ σύνθεση-ενορχήστρωση (CIM) και κυρίως μουσικολογία στο Πανεπιστήμιο Paris VIII, όπου αναγορεύτηκε διδάκτωρ μετά από την εκπόνηση διατριβής σχετικά με το αίτημα της ελληνικότητας στην έντεχνη νεοελληνική μουσική (έκδοση στα γαλλικά με τίτλο: *La question de la grécité dans la musique néohellénique*, De Boccard, Paris 2008). Μετά από μακρόχρονες επιτόπιες έρευνες, εξέδωσε τις μονογραφίες για την παραδοσιακή μουσική της Ηπείρου (2008) και της Θεσσαλίας (υπό έκδοση) υπό την αιγίδα του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων. Επιμελήθηκε την έκδοση έργων του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου και διηύθυνε τον συλλογικό τόμο *Création musicale et nationalismes dans le Sud-Est européen* (Études Balkaniques, No 13, Paris 2007). Οι δημοσιεύσεις του αφορούν σε όλες τις εκφράσεις της ελληνικής μουσικής, έντεχνες και λαϊκές. Πρόσφατο βιβλίο του: *Λαϊκές μουσικές παραδόσεις. Λόγιες αναγνώσεις, λαϊκές πραγματώσεις*, Fagottobooks, Αθήνα 2017).

Τάσος Κολυδάς: Ανήκει στο Εργαστηριακό-Διδακτικό Προσωπικό του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι διδάκτωρ Μουσικολογίας, διπλωματούχος μεταπτυχιακών σπουδών Πληροφορικής και κιθαριστής. Στο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνονται κείμενα σχετικά με την Μουσικολογία και την Πληροφορική, δημοσιευμένα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Πρόσφατα κυκλοφόρησε η μονογραφία του με τίτλο *Δημήτρης Φάμπας (1921-1996): πρωτεργάτης της ελληνικής Σχολής κιθάρας*, στη σειρά «Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις» των εκδόσεων Παπαρηγορίου – Νάκα. Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις σε συνέδρια και ημερίδες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει αναπτύξει διαδικτυακές εφαρμογές στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων και έργων ψηφιοποίησης πολιτιστικών συλλογών για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής και Ακουστικής, το Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου κ.ά. Έχει διδάξει κιθάρα και ιστορία της μουσικής σε ωδεία των Αθηνών, καθώς και μαθήματα θεωρητικών της ευρωπαϊκής μουσικής και μουσική τεχνολογία σε μουσικά σχολεία. Υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος και μέλος της συντακτικής επιτροπής του μουσικολογικού περιοδικού *Πολυφωνία*. Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ειδικός Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής – UNESCO. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση.

Αποστολία Κουκούλη: Αριστούχος απόφοιτη του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2016). Το 2018 έγινε δεκτή ως υποψήφια διδάκτωρ επίσης στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ., με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Κωνσταντίνο Χάρδα. Είναι διπλωματούχος πιάνου (τάξη Γλ. Οικονόμου, 2014) και ανώτερων θεωρητικών (ειδικό αρμονίας, αντίστιξη, φούγκα). Εργάζεται ως αναπληρώτρια καθηγήτρια μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ως καθηγήτρια πιάνου, θεωρητικών και υποχρεωτικών μαθημάτων ειδικού αρμονίας και αντίστιξης. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την αναλυτική και ιστοριογραφική προσέγγιση της μουσικής και την ανάλυση της ερμηνείας ως μέσο διερεύνησης μεθόδων και ζητημάτων αποτύπωσης ταυτοτήτων στη μουσική πράξη του 20ού αιώνα. Είναι ενεργό μέλος του συνόλου ελεύθερης αυτοσχεδιαστικής μουσικής *6daEXIt Improvisation Ensemble* από το 2013.

Σπήλιος Κούνας: Διπλωματούχος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Τεχνολογίας Υπολογιστών και αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής. Έλαβε υποτροφία από το ΙΚΥ για την εκπόνηση της διδακτορικής του διατριβής με θέμα *Το αστικό λαϊκό τραγούδι του ελλαδικού χώρου κατά την περίοδο των πρώιμων ηχογραφήσεων: υφολογία, τροπικότητες, επιτέλεση*, η οποία αξιολογήθηκε με «άριστα». Έχει εργαστεί στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης (Τμήμα Μουσικών Σπουδών – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής – ΤΕΙ Ηπείρου) διδάσκοντας Πολίτικο Λαούτο, Λαϊκή Κιθάρα και Μουσικά Σύνολα, καθώς και τα γνωστικά αντικείμενα Τροπικότητα και Εναρμόνιση, Μακάμ και Μορφολογία και Λόγια Μουσική της Ανατολής. Παράλληλα, έχει εργαστεί για πολλά χρόνια ως ενεργός μουσικός και έχει συμμετάσχει σε συναυλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στην επιστημονική του δραστηριότητα συγκαταλέγονται δύο ανακοινώσεις σε συνέδρια, μία διάλεξη για το ρεμπέτικο στο εξωτερικό, ένα άρθρο σε πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου, ενώ έχει επίσης συμμετάσχει σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα με την ιδιότητα του μουσικολόγου και στην παραγωγή ενός μουσικού ντοκιμαντέρ με τη διπλή ιδιότητα του μουσικού και του ερευνητή-συμβούλου.

Βασιλική Κουτσομπίνα: Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορικής Μουσικολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει λάβει πολλαπλές διακρίσεις και υποτροφίες, μεταξύ των οποίων και το Βραβείο Διακεκριμένης Διατριβής του Πανεπιστημίου του Σινσινάτι. Οι μελέτες της σε θέματα μουσικής ρητορικής και ανάλυσης στην κοσμική αναγεννησιακή μουσική έχουν δημοσιευθεί σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά, όπως το *Early Music*, το *TVNM* και το *Journal of the Alamire Foundation*, καθώς και σε πρακτικά συνεδρίων και συλλογικούς τόμους. Έχει παρουσιάσει την έρευνά της στα συνέδρια της Αμερικανικής Μουσικολογικής Εταιρείας, της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας, της Αμερικανικής Εταιρείας Αναγεννησιακών Σπουδών και, επί σειρά ετών, στο Διεθνές Συνέδριο Μεσαιωνικής και Αναγεννησιακής Μουσικής. Η ενασχόλησή της με το έργο του Νίκου Σκαλκώτα περιλαμβάνει τη μεταπτυχιακή της διατριβή *Nikos Skalkottas, Two Late Works for Cello and Piano: A Historical Perspective and an Analysis* (University of Hartford, The Hartt School of Music, διπλωματική εργασία, 1995), μία από τις πρώτες ολοκληρωμένες διατριβές πάνω στο έργο του Σκαλκώτα, καθώς και την πρώτη πλήρη σχολιασμένη δισκογραφία των έργων του για την περίοδο 1954-1999. Η δισκογραφία, βασισμένη σε διεθνή πρότυπα σύνταξης και καταγραφής, είναι η πρώτη που δημιούργησε ένα λειτουργικό σύστημα αρίθμησης για παραπομπή σε ηχογραφήσεις που κυκλοφόρησαν υπό διαφορετικούς τίτλους και σε διαφορετικά μέσα.

Ξένια Κωνσταντινίδου: Γεννήθηκε στο Τσιμκέντ του Καζαχστάν το 1987. Είναι διπλωματούχος πιάνου (2006), ανώτερων θεωρητικών (αρμονία: 2005, αντίστιξη: 2011, φούγκα: 2015) και έχει ολοκληρώσει τον κύκλο σπουδών στο jazz πιάνο (2010-2013). Το 2014 αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και κατόπιν ξεκίνησε να εκπονεί στο ίδιο τμήμα τη διδακτορική διατριβή της με θέμα «Το μουσικό ύφος του Γεώργιου Πονηρίδη μέσα από τα έργα του για σόλο πιάνο: Γενική επισκόπηση και ανάλυση αντιπροσωπευτικών έργων» και επιβλέποντα τον αναπληρωτή καθηγητή του Τμήματος κ. Κωνσταντίνο Τσουγκρα. Παράλληλα, σπουδάζει σύνθεση με τον Δημήτρη Οικονόμου, έχοντας ήδη διανύσει το τρίτο έτος σπουδών. Ως μουσικολόγος, παρουσίασε στο συνέδριο του 16ου Διεθνούς Σεμιναρίου Μουσικής της Κοζάνης τη διπλωματική της εργασία με θέμα «Η τζαζ αρμονία του Bill Evans και η αυτοσχεδιαστική του τεχνική» (2014). Ως συνθέτρια, συμμετείχε με τα έργα της *Περι χαμηλών ενστίκτων* για εννιά εκτελεστές στο Εργαστήριο Σύνθεσης Νέων Συνθετών του Μ.Μ.Α.

(2017) και *Bond of thought/s* για άλτο σαξόφωνο και πιάνο στο 9ο Εργαστήριο Σύγχρονης Μουσικής του Μ.Μ.Θ. (2018). Το έργο της *Assimilations no. 2* για κουαρτέτο εγχόρδων έλαβε το δεύτερο βραβείο στον 8ο Διαγωνισμό Σύνθεσης στη μνήμη του Δημήτρη Δραγατάκη (2018).

Βασιλική Κωνσταντίνου: Υποψήφια διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στον τομέα της Ιστορικής Μουσικολογίας (επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Εύη Νίκα-Σαμψών). Είναι απόφοιτη του Τμήματος Μουσικών Σπουδών (2008). Επιπλέον κατέχει πτυχία θεωρητικών (αρμονίας, αντίστιξης, φυγής), πτυχίο πιάνου (2003) καθώς επίσης και δίπλωμα μονωδίας (2008). Έχει παρακολουθήσει μαθήματα στο πλαίσιο επιμόρφωσης στο Ινστιτούτο Kodály (Kecskemet 2003). Από το 2008 έως το 2012 εργάστηκε στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Από το 2005 διδάσκει θεωρητικά σε ωδεία και από το εαρινό εξάμηνο 2016-2017 έως και το εαρινό εξάμηνο 2018-2019 διδάσκει το μάθημα της Φωνητικής και Ακουστικής Καλλιέργειας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Νικόλαος Αθ. Μάμαλης: Γεννήθηκε στην Τρίπολη και σπούδασε Φυσικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παράλληλα, πραγματοποίησε σπουδές στη μουσική: πτυχίο ακορντεόν, δίπλωμα πιάνου (τάξη Λ. Τσέντου), ανώτερα θεωρητικά στο Ελληνικό Ωδείο και πιάνο στην Ecole Normale de Musique de Paris (καθ. J. Bonjean). Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές (D.E.A.) και διατριβή στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (Paris I) με τον Ι. Ξενάκη και τον C. Miereanu το 1994. Δίδαξε στο Ελληνικό Ωδείο, το Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (1994-2000), το Πανεπιστήμιο Πατρών (2000-2008), το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2001-2017), ενώ συνεργάστηκε ως υπεύθυνος έρευνας για την καταγραφή και ψηφιοποίηση του αρχείου μουσικών χειρογράφων του Εθνικού Θεάτρου (2007-2012). Από το 2018 υπάγεται στο Ε.Ε.Π. του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Μαρία-Δήμητρα Μπαβελή: Συνθέτρια και μουσικολόγος. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Άργος, όπου σπούδασε ακορντεόν, πιάνο και ανώτερα θεωρητικά στο Δημοτικό Ωδείο. Το 2004 ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Στη συνέχεια σπούδασε σύνθεση στην Γερμανία, στο Πανεπιστήμιο "Franz Liszt" της Βαϊμάρης με καθηγητή τον Michael Obst, απ' όπου αποφοίτησε το 2012. Για ένα χρόνο (2008-2009), στο πλαίσιο προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών, παρακολούθησε μαθήματα σύνθεσης για κινηματογράφο στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Βιέννης. Είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. με επιβλέπουσα καθηγήτρια την Αναστασία Γεωργάκη και θέμα διατριβής «Το Hörspiel στον Ανέστη Λογοθέτη». Έλαβε μέρος σε διεθνή συνέδρια και σεμινάρια σύνθεσης σε Ελλάδα, Γερμανία και Αυστρία. Έχει συνθέσει έργα για σόλο όργανα, μικρά σύνολα, σύνολα μουσικής δωματίου, ορχήστρα καθώς και φωνητικά έργα. Επιπλέον, έχει ασχοληθεί με τον ηχητικό σχεδιασμό αλλά και τη μουσική επένδυση σε ταινίες και έχει συνθέσει μουσική για το θέατρο. Το 2010 επιλέχθηκε ως συνθέτρια στο Talent Campus στο πλαίσιο του φεστιβάλ κινηματογράφου Berlinale. Το 2012 οργάνωσε σε συνεργασία με το Ε.Κ.Π.Α. και την Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών αφιέρωμα στον Ανέστη Λογοθέτη. Το 2014 άρχισε να αναζητά τη σχέση του ήχου με τον λόγο και τη θεατρική δράση, παρουσιάζοντας Acting Workshop στην 6η Διεθνή Μαθηματική Εβδομάδα στη Θεσσαλονίκη. Το 2016 συνέθεσε μουσική πάνω σε ποίηση της Μαρίας Κουλούρη στο πλαίσιο του φεστιβάλ Μουσική + Ποίηση στο Τριανόν.

Εύη Νίκα-Σαμψών: Καθηγήτρια Ιστορικής Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε μουσική στο Εθνικό Ωδείο. Ακολούθησαν σπουδές Μουσικολογίας, Θεατρολογίας με έμφαση στη δραματουργία της Όπερας του 19ου αιώνα και Νεότερης Γερμανικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου (Ludwig-Maximilians-Universität München: Magister Artium και Dr. phil.). Δίδαξε μαθήματα Ιστορικής Μουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και Δραματουργίας της Όπερας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή, την Εκδοτική Αθηνών, το Γ' Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Α. Από τον Σεπτέμβριο του 1991 είχε τακτική συνεργασία με τον Τομέα Εκδόσεων του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, όπου ανέλαβε την επιμέλεια πολλών εκδόσεων του Ο.Μ.Μ.Α., στις οποίες έχει δημοσιεύσει πολυάριθμα εξειδικευμένα μουσικολογικά κείμενα. Ερευνητικά πεδία: Ιστοριογραφία της Μουσικής του 18ου και 19ου αιώνα,

Όπερα και είδη του Μουσικού Θεάτρου, η συνθετική υφή της Κλασικής Εποχής και του Ρομαντισμού, Νεοελληνική Μουσική, Ζητήματα μεθοδολογίας της μουσικολογικής επιστήμης. Έχει συμμετάσχει επίσης στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «European Master's Degree in Human Rights and Democratisation» της Έδρας της UNESCO για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ειρήνη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι ακαδημαϊκά υπεύθυνη του ακαδημαϊκού-ερευνητικού προγράμματος *Opera-Oberta*, στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας του Α.Π.Θ. με το Gran Teatre del Liceu της Βαρκελώνης. Το ερευνητικό πρόγραμμα *Opera-Oberta* υλοποιήθηκε με τη στήριξη της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ. Συμμετείχε σε διεθνή και πανελλήνια συνέδρια και ημερίδες ως εισηγήτρια και ως μέλος σε πολλές οργανωτικές και επιστημονικές επιτροπές συνεδρίων. Έχει διατελέσει επίσης μέλος πολλών εκπαιδευτικών και ακαδημαϊκών επιτροπών. Υπήρξε πρόεδρος και αντιπρόεδρος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής για τα Μουσικά Σχολεία του Υπουργείου Παιδείας. Έχει διατελέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα Γενική Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής – Unesco, επίσης, Πρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (για τρεις θητείες). Είναι επίσης Πρόεδρος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Μουσικολογίας (International Musicological Society – IMS).

Αποστολία Νικούλη: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η διπλωματική της εργασία, με επιβλέποντα τον επίκουρο καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Χάρδα, είχε ως θεματολογία: «I. Stravinsky, *Symphony in C*, αναλυτική και αισθητική προσέγγιση υπό το πρίσμα του νεοκλασικισμού». Είναι κάτοχος διπλώματος διεύθυνσης χορωδίας (τάξη Αθανασίας Κυριακίδου και Μιχάλη Οικονόμου) και πτυχίων αρμονίας και αντίστιξης (τάξη Καμπάνη Σαμαρά). Έχει διευθύνει στο πλαίσιο σεμιναρίων την ΣΟΔΑ, τη ΣΟΔΘ και τη χορωδία του ΕΜΠ. Τα τελευταία χρόνια παρακολουθεί μαθήματα διεύθυνσης ορχήστρας στην τάξη της Αθανασίας Κυριακίδου. Από τον Οκτώβριο του 2018 μέχρι τον Ιανουάριο του 2019 εκτελούσε χρέη βοηθού μαέστρου στη ΣΟΔΘ. Ήταν για δύο χρόνια μέλος στη χορωδία του North College, συμμετέχοντας στο *Ein deutsches Requiem* του Brahms και στη *Missa solemnis* του Beethoven.

Μαρία Ντούρου: Συνθέτης, μουσικολόγος, φιλόλογος. Διδάκτωρ του Τ.Μ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. με έμφαση στην Ιστορική και Συστηματική Μουσικολογία. Η διατριβή της πραγματεύεται την ύστερη περίοδο του έργου του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου (επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ο. Ψυχοπαίδη-Φράγκου) και έχει τιμηθεί με τη «Δωρεά σε μνήμη Γ. Α. Παπαϊωάννου» του Τμήματος Κληροδοτημάτων του Α.Π.Θ. Μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Σπούδασε σύνθεση στην *École Normale de Musique de Paris* (καθ. Y. Taira) και στο *Ωδείο Athenaeum* (καθ. Κ. Βαρότσης). Έργα της έχουν ερμηνευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει συμμετάσχει σε μουσικολογικά και μουσικοπαιδαγωγικά συνέδρια. Έχει εκπονήσει Πρόγραμμα Σπουδών και Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό για το μάθημα της Ευρωπαϊκής Μουσικής Ιστορίας για τα Μουσικά Γυμνάσια. Υπηρέτησε το θεσμό των Μουσικών Σχολείων (2001-2017) και διετέλεσε Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Σιάτιστας (2011-2017). Δίδαξε Θεωρητικά της Μουσικής στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. Γνωρίζει αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, είναι πτυχιούχος του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Τμήματος Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Μελετάει και γράφει ποίηση. Εκπονεί μεταδιδακτορική έρευνα στο Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου με θέμα «Αποδίδοντας μουσικά τον Κ. Π. Καβάφη» (επιβλέπων καθηγητής: Ι. Παπαδάτος) και από τον Οκτώβριο του 2017 ανήκει στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του ίδιου τμήματος με γνωστικό αντικείμενο «Ανώτερα Θεωρητικά και Σύνθεση».

Νίκος Ορδουλίδης: Σπούδασε στο University of Leeds της Αγγλίας (διδακτορικό και μεταπτυχιακό) και στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (πτυχίο). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα κινούνται γύρω από τον μουσικό συγκρητισμό που διέπει τις λαϊκές μουσικές. Επίσης, οι πρακτικές της εκτέλεσης και η παιδαγωγική προσέγγιση του λαϊκού πιάνου συνιστούν μία έτερη πτυχή της ερευνητικής του δραστηριότητας. Έχει δημοσιεύσει άρθρα για την τεκμηρίωση της ιστορικής δισκογραφίας, το πιάνο στα λαϊκά είδη, την πνευματική ιδιοκτησία και το ζήτημα των μουσικών παραπομπών, την λαϊκή μουσική στην εκπαίδευση, την εκκλησιαστική μουσική της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τις ελληνικές εστουδιαντίνες και το ρεμπέτικο κ.ά. Είναι μέλος του Modern Greek Studies Association, του International Council for Traditional Music και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Από το

2014 έως το 2018 δίδαξε ως Πανεπιστημιακός Υπότροφος και ως Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΡ.ΔΙ.Π.) στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου. Από το 2018 διδάσκει ως ΕΡ.ΔΙ.Π. στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έχει εκδώσει τρεις μονογραφίες: *Η δισκογραφική καριέρα του Βασίλη Τσιτσάνη (1936-1983). Ανάλυση της μουσικής του και τα προβλήματα της έρευνας στην ελληνική λαϊκή μουσική* (Ιανός, Αθήνα 2014)· *Συννεφιασμένη Κυριακή και Τη Υπερμάχω – Καθρέφτισμα ή αντικατοπτρισμός;* (Fagotto, Αθήνα 2017)· *Το λαϊκό πιάνο – Η εποχή του ρεμπέτικου* (Πριγκηπέσσα, Θεσσαλονίκη 2018).

Απόστολος Παλιός: Γεννημένος στην Καρδίτσα το 1979. Πτυχιούχος Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, στο οποίο εισήχθη ως πρώτος, και αριστούχος διδάκτορας του ίδιου τμήματος με διδακτορική διατριβή με θέμα τη ζωή και το έργο του συνθέτη, πιανίστα και παιδαγωγού Λώρη Μαργαρίτη. Διπλωματούχος των Ανωτάτων Μουσικών Ακαδημιών Βερολίνου και Λειψίας, με σολιστικό δίπλωμα πιάνου και master με άριστα παμφηφεί και διάκριση. Κάτοχος πτυχίων ανώτερων θεωρητικών. Υπότροφος πολλών Ιδρυμάτων (Ι. Κωστόπουλου, Κόσμος εν Αρμονία, Κρατιδίου Σαξωνίας, Friedrich Ebert Stiftung, ΙΚΥ). Βραβευθείς πολλών διεθνών διαγωνισμών πιάνου, μουσικής δωματίου και σύνθεσης σε Ελλάδα, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία. Διακρίσεις από την Ακαδημία Αθηνών και την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής. Ως σολίστ πιάνου έχει πραγματοποιήσει εμφανίσεις στις σημαντικότερες αίθουσες συναυλιών του κόσμου (Philharmonie Βερολίνου, Konzerthaus Βιέννης, Carnegie Hall Νέας Υόρκης κ.λπ.) και συμπράξεις με πολλές ορχήστρες. Ηχογραφήσεις, μεταξύ άλλων, έργων ελλήνων δημιουργών. Πρώην μέλος του πιανιστικού κουαρτέτου *Aurora* και του συγκροτήματος σύγχρονης μουσικής *Ergon Ensemble*. Στο μουσικολογικό πεδίο, έχει ανακοινώσεις σε διατμηματικά μουσικολογικά συνέδρια (Θεσσαλονίκη 2010, Κέρκυρα 2015) και ημερίδες (Μουσική Βιβλιοθήκη Λίλιαν Βουδούρη, 2017 και 2019), άρθρα σε μουσικά περιοδικά και λήμμα στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια *Grove Music Online* (2014). Υπήρξε συμβασιούχος λέκτορας πιάνου στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (2009-2011).

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: Γεννήθηκε στον Πειραιά και ολοκλήρωσε τις μουσικές σπουδές ανωτέρων θεωρητικών και πιάνου στο Αριστοτέλειο Ωδείο Πειραιά. Είναι απόφοιτη (2012) του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2019 ολοκλήρωσε με επιτυχία την διδακτορική της διατριβή στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Κ. Τσουνγκρα και θεματολογία που αφορά στην ανάλυση των διπλών κοντσέρτων του Νίκου Σκαλκώτα. Έχει παρουσιάσει αναλυτικές εργασίες στο 7ο, 8ο και 9ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο (Κέρκυρα 2015, Αθήνα 2016 και Θεσσαλονίκη 2017) καθώς και στο διεθνές μουσικολογικό συνέδριο με θέμα *Modus-Modi-Modality* (Κύπρος 2017).

Λαμπρογιάννης Πεφάνης: Γεννήθηκε στην Κεφαλονιά το 1986. Είναι διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, διπλωματούχος του διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Μουσική Κουλτούρα και Επικοινωνία. Ανθρωπολογικές και Επικοινωνιακές Προσεγγίσεις της Μουσικής» των Τ.Μ.Σ. – Ε.Μ.Μ.Ε. (Ε.Κ.Π.Α.) και πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών (Ε.Κ.Π.Α.). Είναι κάτοχος διπλώματος Σύνθεσης και των πτυχίων Βιολιού, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας και Βυζαντινής Μουσικής. Ασχολείται με τις μουσικές καταγραφές και είναι συγγραφέας (μαζί με τον Στέφανο Φευγαλά) των βιβλίων *Μουσικές Καταγραφές I – 184 οργανικοί σκοποί από Αιγαίο, Ιόνιο, Κρήτη και Κύπρο* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2014), *Μουσικές Καταγραφές II – 200 οργανικοί σκοποί από Θράκη, Μακεδονία, Ηπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2016) και *Καριώτικος – Εκδοχές του ικαριώτικου οργανικού σκοπού* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2017). Επιπλέον, είναι συγγραφέας (μαζί με τον Γεράσιμο Γαλανό) της δίτομης έκδοσης *Λόγια Κεφαλληνιακή Μούσα, έργα Κεφαλλήνων συνθετών 19ου και 20ού αιώνα* (Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, Αθήνα 2015 & 2016). Ως βιολιστής έχει ηχογραφήσει και επιμεληθεί 30 ανέκδοτα χοροτράγουδα της Κεφαλονιάς (*Στην ανέμη του χορού*, Πάλιος, Ληξούρι 2010).

Νίκος Πουλάκης: Διδάκτορας εθνομουσικολογίας, διπλωματούχος σύνθεσης και πτυχιούχος ακορντεόν. Υπηρετεί ως μέλος ΕΔΙΠ στο Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού

Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διδάσκει μαθήματα σχετικά με το εθνογραφικό φιλμ, την κινηματογραφική μουσική και την εφαρμοσμένη εθνομουσικολογία, και ως εκπαιδευτής στο ΚΕΚ του ιδίου Πανεπιστημίου στο αντικείμενο της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής. Είναι μέλος ΣΕΠ στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στα αντικείμενα της μουσικής, του χορού, του θεάτρου και του κινηματογράφου. Διετέλεσε διδάσκων εθνομουσικολογίας, κινηματογραφικής μουσικής, εθνογραφικού φιλμ και μουσικής πληροφορικής στο ΤΕΙ Ηπείρου και έχει συμμετάσχει σε περισσότερα από 25 ερευνητικά προγράμματα. Συνθέσεις του έχουν παρουσιαστεί επιτυχώς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει εργαστεί ως μουσικός επιμελητής σε μεγάλους μουσικούς εκδοτικούς οίκους και πολιτιστικούς φορείς, έχει διδάξει μουσική στη δημόσια και την ιδιωτική εκπαίδευση, και είναι καλλιτεχνικός διευθυντής στη Μουσική Σχολή Ιφιγένειας Μανεισώτη. Είναι μέλος ποικίλων επιστημονικών επιτροπών και έχει δημοσιεύσει άρθρα και κεφάλαια σε βιβλία, συλλογικούς τόμους και περιοδικά που αναφέρονται στη μουσική, τον κινηματογράφο, την (εθνο)μουσικολογία, τα ΜΜΕ και την εκπαίδευση. Το βιβλίο του με τίτλο *Μουσικολογία και Κινηματογράφος: Κριτικές προσεγγίσεις στη μουσική των σύγχρονων ελληνικών ταινιών* κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Orpheus.

Σόλων Ραπτάκης: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1991. Το 2012 έλαβε δίπλωμα πιάνου από το Αττικό Ωδείο με καθηγητή τον Διονύση Μαλλούχο, με βαθμό «Άριστα», πρώτο βραβείο και ειδική διάκριση. Επιπλέον, έχει βραβευθεί σε πανελλήνιους μουσικούς διαγωνισμούς (Β΄ βραβείο στον Πρώτο Αραφήνιο Διαγωνισμό, Α΄ βραβείο στον Πρώτο Πανελλήνιο Διαγωνισμό της UNESCO). Παράλληλα, ολοκλήρωσε σπουδές ανώτερων θεωρητικών, λαμβάνοντας πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης και Φυγής. Παρακολούθησε τον μεταδιπλωματικό κύκλο σπουδών «Μουσική χωρίς σύνορα» στην ειδικότητα “πιάνο”. Έχει συμμετάσχει ενεργά σε master classes των Daniel Blumenthal, Dmitry Bashkirov, Ευάγγελου Σαραφιανού, Lilia Boyadjieva και Nicholas Zumbro. Το 2014 αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (κατεύθυνση Ιστορικής και Συστηματικής Μουσικολογίας), εκπονώντας πτυχιακή εργασία υπό την επίβλεψη του καθηγητή Ιωάννη Φούλια, ενώ είναι υποψήφιος διδάκτωρ του ιδίου τμήματος. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, στην ερευνητική ομάδα «Μουσική Θεωρία και Ανάλυση». Επιστημονικά του άρθρα και μεταφράσεις έχουν δημοσιευτεί σε μουσικολογικά περιοδικά έντυπα, ενώ επιπλέον έχει συμμετάσχει και σε μουσικολογικά συνέδρια. Έχει παρουσιάσει ατομικά ρεσιτάλ σε αθηναϊκές αίθουσες (Ωδείο Φίλιππος Νάκας, Αττικό Ωδείο, κινηματογράφος «Νέα Ελβετία» κ.ά.) και έχει ακόμη εμφανισθεί σε μουσικά φεστιβάλ, μουσικοθεατρικές παραστάσεις, παρουσιάσεις μουσικολογικών συγγραμμάτων, αλλά και σε εκδηλώσεις του Τμήματος Μουσικών Σπουδών («Μουσικός Μάης»). Δραστηριοποιείται, τέλος, ως χορδιστής πιάνων.

Γιώργος Σακαλλιέρος: Αναπληρωτής καθηγητής ιστορικής μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με έμφαση στη μελέτη της νεοελληνικής μουσικής (19ος-20ός αιώνας). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (2005), αριστούχος απόφοιτος του αντίστοιχου Τμήματος του Α.Π.Θ. (1996), καθώς και διπλωματούχος σύνθεσης, ανωτέρων θεωρητικών (τάξη Α. Μπαλτά) και κιθάρας από το Ωδείο Μουσικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης. Έχει πραγματοποιήσει επιστημονικές ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια μουσικολογίας και ελληνικής φιλολογίας, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, και έχει εκτενή αριθμό ελληνικών και ξενόγλωσσων επιστημονικών δημοσιεύσεων. Συνεργάστηκε, ως συγγραφέας λημμάτων για την ελληνική μουσική, με το *Grove Music Online*. Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Dimitri Mitropoulos and His Works in the 1920s. The Introduction of Musical Modernism in Greece* (Hellenic Music Centre, Athens 2016 – Βραβείο Μουσικολογικού Συγγράμματος 2018 της Ένωσης Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών) και *Γιάννης Κωνσταντινίδης (1903-1984). Ζωή, έργο και συνθετικό ύφος* (University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2010). Το συνθετικό του έργο περιλαμβάνει πάνω από 35 τίτλους. Έλαβε το Α΄ Βραβείο του 1ου Πανελλήνιου Διαγωνισμού Σύνθεσης «Δημήτρης Δραγατάκης» (Ένωση Ελλήνων Μουσουργών, 2003). Είναι τακτικό μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας (IMS), της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και μέλος του Εργαστηρίου Σύγχρονης Μουσικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ.

Μαριάννα Σιδερή: Σπούδασε πιάνο στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ολοκλήρωσε κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών στο

University of Leeds της Αγγλίας, όπου έλαβε τον τίτλο Master of Music στην Ιστορική Μουσικολογία. Υποστήριξε την διδακτορική της διατριβή με θέμα *Ο καλλιτέχνης ως θεατρικός χαρακτήρας στην ιταλική κωμική όπερα του 18ου και 19ου αιώνα* στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διδάξει βάσει Π.Δ. 407/80 μαθήματα ιστορίας της όπερας και του μουσικού θεάτρου στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Ως Ακαδημαϊκός Υπότροφος στο πλαίσιο προγράμματος του ΕΛΚΕ έχει διδάξει κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 το προπτυχιακό μάθημα «Ειδικά Θέματα Ιστορίας της Μουσικής: Η Ιστορία του Μουσικού Θεάτρου και της Όπερας» στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 το προπτυχιακό μάθημα «Θεατρολογία I και II» στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Έχει συνεισφέρει με δικά της πρωτότυπα επιστημονικά κείμενα σε προγράμματα παραστάσεων της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Έχει συνεργαστεί με την Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Εργάζεται ως Αναπληρώτρια Μουσικός σε Μουσικά Γυμνάσια με Λυκειακές Τάξεις, όπου διδάσκει Θεωρητικά Ευρωπαϊκής Μουσικής και Πράξης.

Αναστασία Σιώψη: Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, με ειδικότητα «Αισθητική της Μουσικής». Επίσης, διδάσκει την «Ιστορία των Τεχνών στην Ευρώπη», σπουδές στον «Ευρωπαϊκό Πολιτισμό», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Έχει επίσης πτυχίο Αρχιτεκτονικής (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αρχιτεκτονικής της Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης). Οι κύριες ερευνητικές δραστηριότητές της, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, είναι για θέματα φιλοσοφίας και αισθητικής της μουσικής, κυρίως για τις σχέσεις μουσικής και εικαστικών τεχνών, τη γερμανική ρομαντική μουσική, ιδιαίτερα τα μουσικά δράματα του Ρίχαρντ Βάγκνερ, όπως επίσης και για τη νεοελληνική έντεχνη μουσική, ιδιαίτερα το έργο του Μανώλη Καλομοίρη αλλά και ζητήματα αισθητικά και ιδεολογικά της εποχής της Εθνικής Μουσικής Σχολής, τις ελληνίδες συνθέτριες, καθώς και για τη μουσική σε μορφές αναβίωσης του αρχαίου ελληνικού δράματος στη νεότερη Ελλάδα. Έχει συγγράψει τις μονογραφίες με τίτλους *Τρία δοκίμια για τον Μανώλη Καλομοίρη* (Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις 4, Μουσικός Εκδοτικός Οίκος Παπαγρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2003), *Η μουσική στην Ευρώπη του δέκατου ένατου αιώνα* (Εκδόσεις Γιώργος Δαρδανός / Gutenberg, Αθήνα 2005), *Η νεοελληνική πολιτισμική φυσιογνωμία μέσα από το ρόλο της μουσικής σε αναβιώσεις του αρχαίου δράματος (Μουσικές διαδρομές ως αντανάκλασεις της αρχαίας στη νεότερη Ελλάδα)* (Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2012) και *Richard Wagner (1813-1883): Δοκίμια για την αισθητική της θεωρίας και του έργου του* (Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις 16, Μουσικός Εκδοτικός Οίκος Παπαγρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2013). Είναι συνεπιμελήτρια του ηλεκτρονικού διεθνούς μουσικολογικού περιοδικού με τίτλο *Ελληνικό Περιοδικό για τη Μουσική, την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό (Hellenic Journal of Music, Education and Culture / HeJMEC)*, μαζί με τον prof. G. Welsh (University of London), έκδοση Ένωσης Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΜΑΠΕ). Είναι ιδρυτικό στέλεχος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (έτος ίδρυσης: 2011) και συντονίστρια της ερευνητικής ομάδας της Εταιρείας για τη «Φιλοσοφία και Αισθητική της Μουσικής».

Αγγελική Σκανδάλη: Απόγονος παρασημοφορημένης οικογένειας της Κρήτης, διδάχθηκε πιάνο, μονωδία, θεωρητικά και ενοργάνωση μπάνας στο Ελληνικό Ωδείο, ανώτερα θεωρητικά στο Μουσικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης και σύνθεση στο Α.Π.Θ. Μαθήτευσε τη διεύθυνση ορχήστρας σε Ελληνικό Ωδείο και Ωδείο Αθηνών. Αριστούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο University of Leeds με τον παγκοσμίου φήμης μουσικολόγο Julian G. Rushton. Είναι συγγραφέας του δίτομου έργου για την ιστορία της όπερας στην Ελλάδα. Επιστημονική συνεργάτις του Α.Π.Θ. (2008-2017) και υποψήφια διδάκτωρ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με την Ολυμπία Φράγκου-Ψυχοπαίδη και την Irmgard Lerch-Καλαβρυτινού. Είναι μέλος της Royal Music Association και της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας. Από το 2015 είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: Σπουδές Μουσικολογίας, Ιστορίας της Τέχνης και Μουσικοπαιδαγωγικών στο Johann Wolfgang von Goethe-Universität της Φρανκφούρτης με πτυχίο Magister Artium. Στο ίδιο πανεπιστήμιο, διδακτορικός τίτλος με μια διατριβή για το Μουσικό Χώρο στο έργο του Edgard

Varèse. Διδασκαλία ως επιστημονικός συνεργάτης στο Τμήμα Μουσικολογίας του Johann Wolfgang von Goethe-Universität (μέχρι το 2012). Επίσης Διδασκαλία (Π.Δ. 407/80) στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος της Θέσης Μιχελή στο Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης για διδασκαλία του γνωστικού αντικείμενου “Αισθητικές Θεωρίες”. Επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α.

Θανάσης Τρικούπης: Σπούδασε στην Αθήνα (Διπλώματα πιάνου, σύνθεσης, τσέμπαλου, Μηχανολόγου – Μηχανικού Ε.Μ.Π.), στο Conservatoire Européen de Musique de Paris (Piano Diplôme), στο Μουσικό Πανεπιστήμιο του Graz (Master στη σύνθεση) και στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (Διδακτορικό μουσικολογίας). Από το 2012 έως το 2015 συνεργάστηκε με το Τ.Μ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. ως μεταδιδακτορικός ερευνητής με σκοπό τη δημιουργία ψηφιακού αρχείου ελληνικής μουσικής. Από το 2017 είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής του Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. σε θεματολογία σχετική με τους Μακεδόνες Μουσουργούς. Είναι συγγραφέας της μονογραφίας με τίτλο *Western music in Hellenic communities. Musicians and Institutions* (εκδ. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 2015).

Στέφανος Φευγαλάς: Υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.) με σπουδές στην Ιστορική Έρευνα (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), τον Ελληνικό Πολιτισμό (Ε.Α.Π.) και τη Δημόσια Ιστορία (Ε.Α.Π.). Είναι κάτοχος διπλώματος Σύνθεσης και των πτυχίων Πιάνου, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας και Βυζαντινής Μουσικής, ενώ έχει παρακολουθήσει κύκλους μαθημάτων Λόγιας Οθωμανικής Μουσικής. Ασχολείται με τις μουσικές καταγραφές και είναι συγγραφέας (μαζί με τον Λαμπρογιάννη Πεφάνη) των βιβλίων *Μουσικές Καταγραφές I – 184 οργανικοί σκοποί από Αιγαίο, Ιόνιο, Κρήτη και Κύπρο* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2014), *Μουσικές Καταγραφές II – 200 οργανικοί σκοποί από Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2016) και *Καριώτικος – Εκδοχές του ικαριώτικου οργανικού σκοπού* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2017). Οι δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν ζητήματα που σχετίζονται με τις ιστορικές διαστάσεις της δημοτικής μουσικής, με τη μεθοδολογία των μουσικών καταγραφών και της ανάλυσης της δημοτικής μουσικής και όψεις της δημοτικής μουσικής στην εκπαίδευση από τις αρχές του 20ού αιώνα. Εργάζεται ως καθηγητής μουσικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Ιωάννης Φούλιας: Αναπληρωτής καθηγητής «Συστηματικής Μουσικολογίας. Θεωρίας της Μουσικής (18ου-19ου αιώνας)» στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (προσωπική ιστοσελίδα: <http://users.uoa.gr/~foulias>). Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Πραγματοποίησε μουσικές σπουδές στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας (πτυχία αρμονίας, αντιστιξέως, φούγκας και πιάνου, 1994-1998) και σπούδασε μουσικολογία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (πτυχίο το 1999 και διδακτορικό δίπλωμα το 2005, με διατριβή για τα *Αργά μέρη σε μορφές σονάτας στην κλασική περίοδο*). Είναι μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Πολυφωνία*, καθώς και ιδρυτικό μέλος και Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Έχει επίσης διατελέσει μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Μουσικολογία*, έχει συμμετάσχει στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα RIPM, σε επιστημονικές ημερίδες και διεθνή συνέδρια, ενώ παράλληλα έχει δημοσιεύσει δεκάδες πρωτότυπα άρθρα, καθώς και μεταφράσεις βιβλίων (των R. Wagner, K. Φλώρου και N. Cook) αλλά και μικρότερων μελετών. Από τον εκδοτικό οίκο «Παπαρηγορίου – Νάκας» κυκλοφορούν οι μονογραφίες του *Οι δύο σονάτες για πιάνο του Δημήτρη Μητρόπουλου: Από τον ύστερο ρομαντισμό στην Εθνική Σχολή Μουσικής* (2011) και *Οι συμφωνίες κατά τις οβιδιανές Μεταμορφώσεις του Carl Ditters von Dittersdorf: Συμβολή στην αποκατάσταση ενός έργου-σταθμού στην ιστορία της προγραμματικής μουσικής* (2015). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εμπίπτουν στα ακόλουθα πεδία: θεωρία των μουσικών μορφών (από τον 18ο έως τον 21ο αιώνα), εξελικτική θεώρηση ειδών και μορφών της ενόργανης μουσικής στο μπαρόκ, τον κλασικισμό και τον ρομαντισμό, μορφολογία και μουσική ανάλυση.

Μαριάνθη Φωτοπούλου: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1994 και είναι απόφοιτη του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης από την κατεύθυνση της Μουσικολογίας / Μουσικοπαιδαγωγικής. Η διπλωματική της εργασία εντάσσεται στο θεματικό

πεδίο της Θεωρίας / Ανάλυσης, με τίτλο «Dmitry Dmitriyevich Shostakovich, Συμφωνία αρ. 3, op. 20, “Την Πρώτη Μαΐου”: Αναλυτική, Ιστορική και Ερμηνευτική προσέγγιση», με επιβλέποντα τον επίκουρο καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Χάρδα. Ολοκλήρωσε τις πτυχιακές της σπουδές στο βιολί με τον Κώστα Καμπάντα στο Ωδείο Άνω Πόλης, και στην Αντίστιξη με τον Λουκά Βασιλειάδη στο Αριστοξένειο Ωδείο. Παρακολούθησε μαθήματα διεύθυνσης ορχήστρας με την μαέστρο Αθανασία Κυριακίδου και πιάνου με τον Νίκο Κυριόσογλου. Συμμετείχε ως ενεργό μέλος στο Πανελλαδικό Masterclass Διεύθυνσης Ορχήστρας του Μιχάλη Οικονόμου και της Αθανασίας Κυριακίδου και στο Σεμινάριο Διεύθυνσης Χορωδίας του Αντώνη Κοντογεωργίου. Έλαβε μέρος ως χορωδός σε παραγωγές με τη Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Θεσσαλονίκης, με έργα όπως το *Ein deutsches Requiem* του J. Brahms και τη *Missa solennis* του L. v. Beethoven. Υπήρξε μέλος συμφωνικών ορχηστρών κλασσικού, ρομαντικού και σύγχρονου ρεπερτορίου.

Ευαγγελία Χαλδαιάκη: Πτυχιούχος του Τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του ΕΚΠΑ (2014) και μεταπτυχιακή διπλωματούχος με ειδίκευση στις «Λαϊκές Σπουδές και τον Λαϊκό Πολιτισμό» του Τμήματος Φιλολογίας του ίδιου Ιδρύματος (2017). Υπήρξε υπότροφος του Προγράμματος SYLFF (Sasakawa Young Leaders Fellowship Found) για το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016. Σήμερα είναι υποψήφια διδάκτορας του Τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του ΕΚΠΑ (από το 2017). Έχει λάβει μέρος σε εκπαιδευτικά προγράμματα, ερευνητικές ομάδες, συνέδρια και έχει πραγματοποιήσει διάφορες δημοσιεύσεις, με το ενδιαφέρον της να συγκεντρώνεται γύρω από τον ελληνικό και τουρκικό λαϊκό πολιτισμό και τις μουσικές παραδόσεις αυτών (βλ. uoa.academia.edu/EvangeliaChaldaeaki). Το 2018 κυκλοφορήθηκε το πρώτο της σύγγραμμα, με τίτλο *Ο Κ. Α. Ψάχος και η συμβολή του στην καταγραφή και μελέτη ελληνικών δημοτικών τραγουδιών*, από τις Εκδόσεις του Ωδείου Αθηνών – Edition Orpheus, εργασία για την οποία έλαβε και το Καυταντζόγλειο Βραβείο 2018. Έχει δίπλωμα βυζαντινής μουσικής από το Ορφείο Ωδείο Αθηνών (2016, με τον βαθμό «Άριστα» και με πρώτο βραβείο). Διδάσκει ελληνικό παραδοσιακό τραγούδι στο Κέντρο Ελληνικής Μουσικής «Φοίβος Ανωγειανάκης» (από το 2013) και είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό και την οργάνωση των δράσεων του χώρου αυτού, όπως μουσικών σεμιναρίων και εκδηλώσεων (από το 2017).

Κώστας Χάρδας: Επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ. Σπούδασε πιάνο και μουσικολογία στην Ελλάδα και στην Αγγλία. Ερευνητικά και εκπαιδευτικά ενδιαφέροντα: ανάλυση και θεωρία της μουσικής, ελληνική μουσική, μουσική του δέκατου ένατου και του εικοστού αιώνα, ερευνητική προσέγγιση στη μουσική εκτέλεση. Ιδρυτής της ερευνητικής ομάδας για τη μουσική εκτέλεση της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Ως πιανίστας εμφανίστηκε σε ρεσιτάλ και συναυλίες μουσικής δωματίου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ιδρυτικό μέλος του συνόλου Piandaemonium. Ηχογραφήσεις: *In the Depth of the Looking Glass* (Naxos, 2013), *The American Album* (Centaur Records, 2016), *Γιώργος Σισιλιάνος: Επετειακή ηχογράφηση* (Τριδα Classical, 2016).

Άννα Χατζηαθανασίου: Γεννήθηκε στις Σέρρες. Πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του μεταπτυχιακού προγράμματος «Μουσική, κουλτούρα και επικοινωνία: ανθρωπολογικές και επικοινωνιακές προσεγγίσεις της μουσικής». Σπούδασε πιάνο και ανώτερα θεωρητικά (Αρμονία, Ενοργάνωση, Αντίστιξη, Φούγκα και Σύνθεση), ενώ είναι υποψήφια διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Από το 2003 εργάζεται ως στρατιωτικός μουσικός (φλάουτο) στην Μπάντα του Στρατού Ξηράς.

Δήμητρα Χόνδρου: Δίπλωμα ειδίκευσης στη μουσική ερμηνεία (πιάνο) από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2009). Δίπλωμα στη μουσική ερμηνεία (πιάνο) από την Ακαδημία Τεχνών “George Enescu” – Σχολή Μουσικής Ερμηνείας, Ιάσιο Ρουμανίας (1996). Υποψήφια διδάκτωρ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης – Τμήμα Μουσικών Σπουδών.

Μαρία Μελομένη Χρύση: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε κλασική κιθάρα (τάξη Δεξιοτεχνίας). Πήρε Πτυχίο Αρμονίας και παρακολούθησε κύκλο ανώτερων θεωρητικών μαθημάτων με τον μαέστρο Γιάννη Ιωαννίδη. Πήρε Δίπλωμα Μονωδίας με Άριστα Παμψηφεί και Διάκριση και συνέχισε τη σπουδή όπερας στην Ιταλία με τον Arrigo Pola και στη Sommerakademie Mozarteum στο Salzburg με τον Rudolf Knoll.

Ολοκλήρωσε το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μουσική Ερμηνεία» με κατεύθυνση Μονωδία και ειδίκευση στο Lied, στο Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου. Στο χώρο του Lied έχει συνεργαστεί με τους καθηγητές στην Ακαδημία της Βιέννης και της Δρέσδης, Manfred Schiebel και Michael Schütze αντίστοιχα. Είναι Διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, έχοντας εκπονήσει διατριβή με θέμα *Αρχαιοελληνική τραγωδία στη σύγχρονη νεοελληνική όπερα*, με βαθμό Άριστα. Ως σολίστ κλασικού τραγουδιού (υψίφωνος) έχει εμφανιστεί σε όπερες και ορατόρια, ενώ έχει επίσης συνεργαστεί με διάφορες ορχήστρες (Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, ΑΣΟΝ, Φιλαρμόνια, Συμφωνική Δήμου Αθηναίων κ.ά.). Συνεργάζεται σταθερά με τον Σύλλογο Φίλων Εκκλησιαστικού Οργάνου σε συναυλίες και ηχογραφήσεις εκκλησιαστικής μουσικής. Από το 2001 εργάζεται στη Μέση Εκπαίδευση (Μουσικό Λύκειο Παλλήνης). Έχει βραβευτεί με Βραβεία Πρωτοποριακής Δράσης – Καλύτερης Πρακτικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Πρόσφατα ολοκλήρωσε την ηχογράφιση ποιητικών τραγουδιών (Lieder) για φωνή και πιάνο σημαντικών ελλήνων συνθετών των αρχών του 20ού αιώνα (Σπυρίδων Σαμάρας, Θεόδωρος Σπάθης, Δημήτριος Λεβίδης, Αιμίλιος Ριάδης κ.ά.), με συνεργάτη τον πιανίστα και μουσικολόγο Αθανάσιο Τρικούπη.

Γενικός συντονιστής του συνεδρίου

Μάρκος Τσέτσος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου

Πάνος Βλαγκόπουλος, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Πέτρος Βούβαρης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Γιώργος Σακαλλιέρος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Φούλιας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου

Κώστας Καρδάμης, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Γιώργος Κίτσιος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πύρρος Μπαμίχας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας